

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Кафедра фінансів та банківської справи

Н.О. Слободянюк, В.А. Янковський

ФІНАНСИ

Методичні рекомендації для вивчення дисципліни

Кривий Ріг
2019

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Кафедра фінансів та банківської справи

Н.О. Слободянюк, В.А. Янковський

ФІНАНСИ

Методичні рекомендації для вивчення дисципліни

Затверджено на засіданні
кафедри фінансів та банківської справи
Протокол № 6
від “11” листопада 2019 р.

Схвалено навчально-методичною радою
ДонНУЕТ
Протокол № 3
від “28” листопада 2019 р.

УДК 336 (072)

С 48

Слободянюк, Н.О., Янковський, В.А.

С 48 Фінанси [Текст] : метод. рек. для вивч. дисц.; для студ. економ. спец. , ступінь бакалавр / Н.О. Слободянюк, В.А. Янковський ; М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. фінансів та банк. справи. – Кривий Ріг : ДонНУЕТ, 2019. – 83 с.

Методичні рекомендації розроблені для надання допомоги студентам у вивченні дисципліни та призначені для використання при проведенні семінарських, практичних занять, самостійної підготовки студентів.

Методичні вказівки містять опис дисципліни, її мету та завдання, структуру, плани проведення практичних і семінарських занять з курсу «Фінанси», контрольні питання, практичні завдання, завдання для самостійної роботи студентів, рекомендовану основну і додаткову літературу.

УДК 336 (072)

© Слободянюк Н.О., Янковський В.А., 2019
© Донецький національний
університет економіки й торгівлі імені Михайла
Туган-Барановського, 2019

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
ЧАСТИНА 1. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ.....	7
ЧАСТИНА 2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ТА СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ.....	19
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи функціонування державних фінансів	20
Змістовий модуль 2. Фінанси підприємств та міжнародні фінанси в системі економічних відносин	22
ЧАСТИНА 3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ.....	27
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи функціонування державних фінансів	28
Змістовий модуль 2. Фінанси підприємств та міжнародні фінанси в системі економічних відносин	57

ВСТУП

Курс «Фінанси» є навчальною дисципліною з підготовки бакалаврів галузі економіки.

Від розуміння особливостей світових фінансових процесів, інформаційно-аналітичного забезпечення та вміння ефективно використовувати сучасний грошово-кредитний інструментарій значною мірою залежить потенційний успіх та місце всіх суб'єктів політико-економічних відносин у світовій фінансовій системі.

Метою викладання дисципліни «Фінанси» є вивчення студентами основних загальних принципів та положень фінансових відносин в Україні, функціонування фінансової, бюджетної, податкової систем та їхніх ланок на макро-, мезо- та мікрорівні, одержання студентами спеціальних знань з дисципліни, необхідних у подальшому навчанні й практичній діяльності з метою набуття професійних компетенцій.

В результаті вивчення дисципліни студенти повинні набути такі компетенції:

знання і розуміння:

- сутності і тенденцій розвитку фінансових відносин та їх особливостей в сфері фінансів суб'єктів господарювання, державних та міжнародних фінансів;

- загальної характеристики фінансово-кредитної, бюджетної, податкової систем держави; основні напрямки витрат бюджетних коштів, в т.ч. на фінансування діяльності бюджетних установ і соціальний захист населення;

- основних положень організації місцевих (територіальних) фінансів;

- основних положень політики управління бюджетним дефіцитом і державним боргом;

- сутності фінансових ресурсів підприємств, організації фінансової діяльності підприємств, сутності страхової діяльності, основних засад функціонування страхового ринку, фінансової діяльності домогосподарств, основних засад функціонування фінансового ринку, фінансові системи зарубіжних країн, основних теоретичних положень фінансового менеджменту, сутності міжнародних фінансів, основних елементів фінансової безпеки держави;

застосування знань і розуміння:

- аналізувати бюджетну, податкову політику держави;

- проводити аналіз виконання державного і місцевого бюджетів;

- складати кошторис доходів і витрат бюджетної установи, робити розрахунок відрахувань підприємств і громадян у державні цільові фонди;

- вміння оцінювати вплив системи оподаткування на діяльність підприємств і формування доходів бюджету;

- уміння розраховувати бюджет домогосподарства, скласти фінансовий план домогосподарства;
- уміння розраховувати розміри страхових тарифів та страхових виплат за основними видами страхування;
- уміння визначати крос-курси при здійсненні валютних операцій;
- розраховувати дохідність основних видів цінних паперів;
- уміння проводити науково-дослідницьку роботу, інтерпретувати одержані результати та звітувати про них;
- уміння здійснювати фінансові, кредитні, розрахункові операції, вживати заходи щодо зміцнення касової, розрахункової, платіжної дисципліни;
- розраховувати основні показники фінансово-господарської діяльності підприємства: оцінки майнового стану, оцінки ліквідності і платоспроможності, оцінки фінансової стійкості, оцінки ділової активності, оцінки рентабельності;
- характеризувати макроекономічний стан розвитку національної економіки за індикаторами фінансової безпеки;
- надавати порівняльну характеристику фінансовій системі України відносно фінансових систем зарубіжних країн.

ЧАСТИНА 1.
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

1. Опис дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни
Обов'язкова (для студентів спеціальності «назва спеціальності») / вибіркова дисципліна	Обов'язкова для студентів спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Семестр (<i>осінній / весняний</i>)	осінній
Кількість кредитів	5
Загальна кількість годин	150
Кількість модулів	1
Лекції, годин	25
Практичні / семінарські, годин	15
Лабораторні, годин	-
Самостійна робота, годин	110
Тижневих годин для денної форми навчання:	
аудиторних	2,7
самостійної роботи студента	7,3
Вид контролю	екзамен

2. Програма дисципліни

Мета – формування у студентів фундаментальної системи знань з організації та функціонування фінансів на макро-, мезо-, та мікрорівні, як специфічної форми суспільних відносин, набуття практичних навичок у розбудові фінансової політики держави.

Завдання: вивчення теоретичних основ формування сутності фінансів; визначення основних критеріїв формування фінансової політики та фінансового механізму; ознайомлення з факторами формування бюджетної системи та бюджетного процесу; формування сутності та змісту ланок фінансової системи держави; набуття практичних навичок аналізу джерел доходів та напрямків витрачання коштів у всіх ланках фінансової системи, знання їх специфіки.

Предмет: економічні відносини з приводу формування, розподілу і використання централізованих і децентралізованих фондів у грошовій формі.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

Тема 1. Сутність фінансів, їх функції і роль.

Тема 2. Фінансова система держави.

Тема 3. Фінансове право і фінансова політика.

Тема 4. Податкова система і податкова політика.

Тема 5. Бюджет і бюджетна система.

Тема 6. Структура та динаміка доходів і видатків державного бюджету, бюджетний дефіцит.

Тема 7. Державний кредит та державний борг.

Тема 8. Місцеві фінанси. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання.

Тема 9. Соціальні позабюджетні фонди.

Тема 10. Фінанси суб'єктів господарювання.

Тема 11. Фінанси домогосподарств.

Тема 12. Страхування. Страховий ринок.

Тема 13. Фінансовий ринок.

Тема 14. Фінансовий менеджмент.

Тема 15. Фінансова безпека держави.

Тема 16. Міжнародні фінанси.

Тема 17. Фінанси країн з розвинутою ринковою економікою. Фінанси

ЄС.

3. Структура дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)				
	усього	у тому числі			
		лекц.	пр./сем.	лаб.	СРС
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи функціонування державних фінансів					
Тема 1. Сутність фінансів, їх функції і роль.	7	1	-	-	6
Тема 2. Фінансова система держави.	9	2	1	-	6
Тема 3. Фінансове право і фінансова політика.	7	1	-	-	6
Тема 4. Податкова система і податкова політика.	11	2	2		7
Тема 5. Бюджет і бюджетна система.	11	2	2		7
Тема 6. Структура та динаміка доходів і видатків державного бюджету, бюджетний дефіцит.	7	1	-		6
Тема 7. Державний кредит та державний борг.	7	1	-		6
Тема 8. Місцеві фінанси. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання.	7	1	-		6
Тема 9. Соціальні позабюджетні фонди.	7	1	-		6
Разом за змістовим модулем 1	73	12	5	-	56
Змістовий модуль 2. Фінанси підприємств та міжнародні фінанси в системі економічних відносин					
Тема 10. Фінанси суб'єктів господарювання.	11	2	2	-	7
Тема 11. Фінанси домогосподарств.	7	1	-	-	6
Тема 12. Страхування. Страховий ринок.	11	2	2	-	7
Тема 13. Фінансовий ринок.	11	2	2	-	7
Тема 14. Фінансовий менеджмент.	11	2	2	-	7
Тема 15. Фінансова безпека держави.	10	2	1	-	7
Тема 16. Міжнародні фінанси.	9	1	1		7
Тема 17. Фінанси країн з розвинутою ринковою економікою. Фінанси ЄС.	7	1	-		6
Разом за змістовим модулем 2	77	13	10	-	54
Усього годин	150	25	15	-	110

4. Теми семінарських/практичних/лабораторних занять

№ з/п	Вид та тема семінарського заняття	Кількість годин
1	Семінар – дискусія Склад органів та інституцій фінансової системи України	1
2	Семінар з виконанням практичних задач Розрахунок непрямих податків	2
3	Семінар з виконанням практичних задач Розрахунок сальдо державного бюджету	2
4	Семінар запитань і відповідей Фінансова діяльність підприємств	2
5	Семінар з виконанням практичних задач Розрахунок суми збитку та страхового відшкодування	2
6	Семінар запитань і відповідей Механізм роботи фондової біржі	2
7	Семінар з виконанням практичних задач Фінансовий аналіз як механізм визначення фінансового стану підприємств	2
8	Семінар – розгорнута бесіда Складові та індикатори фінансової безпеки держави	1
9	Семінар запитань і відповідей Особливості діяльності міжнародних фінансових організацій	1
Всього		15

5. Індивідуальні завдання

- 1 Огляд періодичної і монографічної наукової літератури.
2. Підготовка рефератів, доповідей за обраною темою.
3. Аналіз даних соціально-економічних процесів і явищ функціонування фінансової системи, виявлення тенденцій змін соціально-економічних показників, визначення розміру доходів і витрат, надходжень і відрахувань коштів, взаємовідносин з бюджетом, податковими органами, банками тощо.
4. Підготовка тез доповідей з метою виступу на університетських, всеукраїнських та міжнародних семінарах та конференціях.

6. Обсяги, зміст та засоби діагностики самостійної роботи

Вид та тема семінарських занять	Кількість годин самостійної роботи	Зміст самостійної роботи	Засоби діагностики
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи функціонування державних фінансів			

Семінар – дискусія Склад органів та інституцій фінансової системи України	6	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: фінансова система держави, принципи побудови та структурні компоненти фінансової системи, сфери та ланки фінансової системи, склад органів та інституцій фінансової системи України. Джерело [1, 3,5,9]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до презентації доповіді.	Усне опитування, спостереження за участю в дискусії
Семінар з виконанням практичних задач Розрахунок непрямих податків	7	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: податки, функції податків, основні елементи податку, податкова система, види податків та зборів, спеціальний податковий режим, податкове право і політика оподаткування України в сучасних умовах. Джерело [1, 2-5,12]. 2. Самотестування. 3. Самоперевірка знань шляхом визначення: суми ПДВ, яка підлягає сплати до бюджету, суми податку на прибуток, розміру плати за землю, суми сплачених податків за звичайною та за спрощеною системою оподаткування, суми акцизного збору; вміння сформулювати ціну виробу з ПДВ та визначити податкове зобов'язання, податковий кредит та суму ПДВ до сплати.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, понятійний диктант
Семінар з виконанням практичних задач Розрахунок сальдо державного бюджету	7	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: сутність, значення та функції бюджету, бюджетний устрій України, бюджетна система України, закріплені доходи, регулюючі доходи, дотації вирівнювання, субвенції, кредитні ресурси, бюджетний процес. Джерело [1, 3,5,11,14]. 2. Самотестування. 3. Самоперевірка знань шляхом визначення сальдо державного бюджету, коефіцієнта забезпеченості мінімальних витрат, коефіцієнта бюджетної забезпеченості та коефіцієнта автономії.	Тестування, проведення дискусії, заслуховування та обговорювання повідомлень
Разом змістовий модуль 1	20		
Змістовий модуль 2. Фінанси підприємств та міжнародні фінанси в системі економічних відносин			
Семінар запитань і відповідей Фінансова	7	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: фінансові відносини	Тестування, фронтальне та індивідуальне

діяльність підприємств		підприємств, структура фінансових ресурсів, грошові фонди, фінансова діяльність. фінансовий механізм. Джерело [1, 2, 5, 8]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до понятійного диктанту.	опитування, понятійний диктант
Семинар з виконанням практичних задач Розрахунок суми збитку та страхового відшкодування	7	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: сутність і функції страхування, основні галузі та форми страхування, страховий ринок України на сучасному етапі. Джерело [1, 2, 14,15,21,22]. 2. Самотестування. 3. Самоперевірка знань шляхом визначення суми збитку та страхового відшкодування, розрахунок показника збитковості страхових сум, нетто-ставки, бруто-ставки, визначення загального обсягу відповідальності страхової компанії.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань
Семинар запитань і відповідей Механізм роботи фондової біржі	7	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: фінансовий ринок, ринок грошей і капіталів, кредитний ринок, ринок цінних паперів, грошові потоки, фінансові посередники, валюта, валютний ринок, комерційний кредит, банківський кредит, облігації, акції, казначейський вексель, депозит, сертифікат Джерело [1, 2, 5,11,21]. 2. Самотестування. 3. Добір статистичної інформації щодо показників діяльності основних фінансових посередників фінансового ринку України за останні три роки.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, перевірка зібраної статистичної інформації
Семинар з виконанням практичних задач Фінансовий аналіз як механізм визначення фінансового стану підприємств	7	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: фінансовий менеджмент, функції фінансового менеджменту, інформаційне забезпечення, організаційне забезпечення, фінансовий контроль. Джерело [1, 3,6,9,11]. 2. Самотестування. 3. Самоперевірка знань шляхом визначення та аналізу на підставі балансу підприємства показників ліквідності, платоспроможності, майнового стану, фінансової стійкості підприємства.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань
Семинар – розгорнута бесіда	7	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для	Тестування, фронтальне та

Складові та індикатори фінансової безпеки держави		обговорення питань: економічна безпека, фінансова безпека, соціальна безпека, екологічна безпека, демографічна безпека, політична безпека, військова безпека, індикатори фінансової безпеки, основні загрози які впливають на рівень бюджетної безпеки Джерело [1, 5,9,15,20]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до презентації доповіді.	індивідуальне опитування, заслуховування та обговорювання доповідей
Семінар запитань і відповідей Особливості діяльності міжнародних фінансових організацій	7	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: міжнародна фінансова інтеграція, міжнародні фінансові відносини, міжнародний фінансовий ринок, Міжнародний валютний фонд (МВФ), група Світового банку та Банк міжнародних розрахунків. Регіональні фінансові інституції, Європейський центральний банк, Європейський інвестиційний банк і Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР). Джерело [1, 2,3-8,20]. 2. Самотестування.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань, перевірка зібраної інформації
Разом змістовий модуль 2	42		
Разом	62		

7. Матриця зв'язку між дисципліною/ змістовим модулем, результатами навчання та компетентностями

Результати навчання	Компетентності												
	Загальні					Предметно-спеціальні							
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	
1. Знання сутності фінансів, їх функцій та ролі, впливу на економіку країни через фінансову політику та фінансовий механізм								+					
2. Здатність розрахувати основні показники фінансово-господарської діяльності підприємства: оцінки майнового стану, оцінки ліквідності і платоспроможності, оцінки фінансової стійкості, оцінки ділової активності, оцінки рентабельності				+					+				
3. Здатність визначати розмір доходів і витрат, надходжень і відрахувань коштів, взаємовідносини з бюджетом,								+					

податковими органами, банками												
4. Розуміння сутності та характеристики доходів та видатків бюджетів різних рівнів			+									+
5. Здатність формувати та використовувати активи підприємства, проводити аналіз їх структури та руху							+		+			+
6. Уміння оцінювати джерела фінансування бюджетного дефіциту												
7. Здатність визначити потребу в коштах на фінансову діяльність підприємства										+		
8. Здатність обґрунтовувати та відстоювати власні позиції при розробці та здійсненні фінансових заходів									+			
9. Здатність самостійно обирати методи та прийоми вивчення та аналізу фінансової інформації											+	
10. Здатність скласти звітність про результати фінансової діяльності підприємства за встановленою формою			+						+			

8. Методи викладання

Лекції, семінарські заняття, самостійна робота (підготовка презентацій, рефератів, самостійне опрацювання додаткових питань за наведеним переліком літератури).

9. Методи оцінювання

Екзамен.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Відповідно до системи оцінювання знань студентів ДонНУЕТ, рівень сформованості компетентностей студента оцінюються у випадку проведення екзамену: впродовж семестру (50 балів) та при проведенні підсумкового контролю – екзамену (50 балів).

Оцінювання студентів протягом семестру

№ теми практичного заняття	Вид роботи/бали					Сума балів
	Тестові завдання	Ситуаційні завдання, задачі	Обговорення теоретичних питань теми	Індиві- дуальне завдання	ПМК	
Змістовий модуль 1						
№ 1			5			
№ 2		5				
№ 3		5				
Разом змістовий модуль 1					5	20
Змістовий модуль 2						
№ 4	0,5		0,5			
№ 5		1				
№ 6	0,5		0,5			
№ 7		1				
№ 8	0,5					
№ 9			0,5			
Разом змістовий модуль 2				10	5	20
Разом						50

Загальне оцінювання результатів вивчення дисципліни

Для виставлення підсумкової оцінки визначається сума балів, отриманих за результатами екзамену та за результатами складання змістових модулів. Оцінювання здійснюється за допомогою шкали оцінювання загальних результатів вивчення дисципліни (модулю).

Оцінка		
100-бальна шкала	Шкала ECTS	Національна шкала
90-100	A	5, «відмінно»
80-89	B	4, «добре»
75-79	C	
70-74	D	3, «задовільно»
60-69	E	
35-59	FX	2, «незадовільно»
0-34	F	

11. Методичне забезпечення

1. Електронний конспект лекцій.
2. Методичні вказівки з вивчення дисципліни.
3. Індивідуальні завдання.
4. Навчальна та наукова література, нормативні документи.

12. Рекомендована література

Основна

1. Слободянюк Н.О. Фінанси [Текст] : конспект лекцій / Н.О. Слободянюк //ДонНУЕТ. – Кривий Ріг, 2016. – 320 с.
2. Грудзевич І. Т. Фінанси: кредитно – модульний курс: навч.-метод. посіб. / Ігор Теофілович Грудзевич. – Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2010. – 312 с.
3. Біла О. Г. Фінанси [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. : рекомендовано М-вом освіти і науки України / О. Г. Біла, І. Р. Чуй . — Львів : Магнолія-2006, 2010 . – 390 с.
4. Вдовенко Л. О. Фінанси [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Л. О. Вдовенко, Н. М. Сушко, Н. Д. Фаюра ; М-во освіти і науки України, Вінниц. держ. аграр. ун-т . — К. : Центр учб. л-ри, 2010 . – 152 с.
5. Опарін В. М. Фінансова система України (теоретико-методологічні аспекти) / Валерій Михайлович Опарін. — К. : КНЕУ, 2005. — 240 с.
6. Кізіма Т. О. Фінанси домогосподарств: сучасна парадигма та доміанти розвитку [Текст] : монографія / Т. О. Кізіма . – К. : Знання, 2010. – 431 с.
7. Кудряшов В. П. Фінанси [Текст] : навч. посіб. : [рекоменд. М-вом освіти і науки України для студ. вищ. навч. закл.] / В. П. Кудряшов . – Херсон : [ОЛДІ-плюс], 2011. – 352 с.
8. Фінанси : навч. посібн. для самостійного вивчення дисципліни / О. Р. Романенко, С. Я. Огородник, М. С. Зязюн та ін. – 2-ге видання, перероблене і доповнене. – К. : КНЕУ, 2003. – 386 с.

Допоміжна

9. Базилевич В. Д. Баластрик Державні фінанси : навч. посібн. / Базилевич В. Д. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К. : Атіна, 2004. – 368 с.
10. Гончаров А. Б. Фінансовий менеджмент : навч. посібн. / Гончаров А. Б. – Х. : ВД «ИНЖЭК», 2003. – 240 с.
11. Бюджетний кодекс України від 21.06.2001 р., № 2542 // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 37-38. – 189 с
12. Про Державне Казначейство України : Указ Президента України від 27.04.1995 р. № 335/95 // Урядовий кур'єр. – 1995. – № 68-69. – С. 3–5.
13. Василик О. Д. Теорія фінансів : підручник для екон. спец. вищ. закладів освіти / Василик О. Д. – К. : ТОВ «НІОС», 2000. – 416 с
14. Шило В. П. Фінанси підприємств (за модульною системою навчання) [Текст] : рекомендовано М-вом освіти і науки України для студ. вищ. навч. закл. : теорет.-практ. посіб. / В. П. Шило [та ін.] ; М-во освіти і науки України . – 2-ге вид. — К. : Кондор, 2011 . – 429 с.

Інформаційні ресурси

15. Матеріали офіційного сайту Міністерства фінансів України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>

16. Матеріали офіційного сайту Рахункової палати України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.as-rada.gov.ua/control/main/uk/index>

17. Матеріали офіційного сайту Верховної Ради України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>

18. Матеріали офіційного сайту Урядового порталу / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/>

19. Матеріали офіційного сайту Міністерства доходів і зборів України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minrd.gov.ua/>

ЧАСТИНА 2.
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ
ТА СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ДЕРЖАВНИХ ФІНАНСІВ

Тема 2. Фінансова система держави Семінар – дискусія

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення у формі бесіди основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Теоретичні основи побудови фінансової системи та її сутність.
2. Структура фінансової системи.
3. Сфери та ланки фінансових відносин, їх характеристика.
4. Правові та організаційні основи фінансової системи.
5. Державне регулювання фінансових відносин.
6. Оперативне управління фінансовою системою.
7. Фінансовий механізм як основний метод організації фінансових відносин.

2. Індивідуальне тестування.

3. Презентація доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

Тема 4. Податкова система і податкова політика Семінар з виконанням практичних задач

План заняття:

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми та питаннями самостійного вивчення:

1. Сутність і функції податків.
2. Класифікація податків, її ознаки.
3. Види податків.
4. Елементи системи оподаткування.
5. Податкова система: поняття, основи побудови.
6. Становлення та розвиток податкової системи України, та податкове законодавство України.

2. Індивідуальне тестування.

3. Понятійний диктант.

Рекомендовані поняття та терміни для підготовки: податок, прямі податки, непрямі податки, загальнодержавні податки, місцеві податки, податкова система, податкова ставка, податкова квота, податкова політика.

4. Практичні завдання.

Задача 1. Підприємство придбало 50 принтерів по 9500 грн і 12 сканерів по 5100 грн з урахуванням ПДВ. У звітному періоді 35 % принтерів були реалізовані за ціною 10250 грн без урахування ПДВ і 65 % – по 11250 грн без урахування ПДВ. При реалізації сканерів – 60 % були реалізовані за ціною 6000 грн з урахуванням ПДВ і 40 % – по 6350 грн з урахуванням ПДВ. Розрахувати суму ПДВ, що повинне сплатити підприємство в бюджет.

Задача 2. Працюючи на ринку послуг, салон краси «Афродіта» займається наданням послуг з підбору стилю й іміджу. У ході здійснення своєї діяльності, салон краси за звітний період зробив такі послуги:

стрижки – на суму 15 тис. грн без урахування ПДВ;

укладка волосся – на суму 9 350 тис. грн без урахування ПДВ;

манікюр – на суму 6 524 тис. грн без урахування ПДВ;

педикюр – на суму 7 810 тис. грн без урахування ПДВ;

макіяж – на суму 3 740 тис. грн без урахування ПДВ;

SPA-процедури – на суму 32 400 тис. грн без урахування ПДВ.

Паралельно в приміщенні салону краси працює косметологічний магазин. Від спільної діяльності з ним, салоном краси «Афродіта» за звітний період отримано прибуток у розмірі 45 тис. грн. За оренду приміщення й оплату водопостачання й електроенергію витрати склали 12 тис. грн. Виплата заробітної плати обслуговуючому персоналу за звітний період склала 16 700 тис. грн. На закупівлю матеріалів для догляду за волоссям було витрачено 11 тис. грн без урахування ПДВ. На відновлення дизайну приміщення було витрачено 5 тис. грн, причому балансова вартість основних фондів на початок податкового періоду становила 885 000 грн. Розрахувати податок на прибуток підприємства.

Задача 3. Сурко В.Є. працює охоронцем у магазині "Сонячний". Він є батьком двох дітей 11 та 17 років, один з яких інвалід дитинства II групи. Заробітна плата Сурко В.Є. на місяць дорівнює 5300 грн. Розрахувати податок на доходи фізичних осіб та обґрунтувати застосування податкової соціальної пільги.

Тема 5. Бюджет і бюджетна система

Семінар з виконанням практичних задач

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення у формі бесіди основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Бюджет як економічна і правова категорія. Місце і значення бюджету в загальній системі фінансових відносин.

2. Бюджетна система: поняття і принципи побудови.

3. Механізм розмежування доходів і видатків між ланками бюджетної системи.
4. Міжбюджетні відносини. Міжбюджетні трансферти.
5. Бюджетний процес, його сутність та складові етапи.
6. Організаційні засади бюджетного планування.
7. Порядок складання, розгляду і затвердження проектів державного і місцевих бюджетів.
8. Виконання бюджетів за доходами і видатками.

2. *Індивідуальне тестування.*

3. *Презентація доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.*

4. *Практичні завдання.*

Задача 1. На підставі даних додатків до Закону України «Про Державний бюджет на 2018 рік» проаналізуйте склад і структуру видатків Державного бюджету на освіту. Визначте головних розпорядників бюджетних коштів, розрахуйте частку видатків на освіту в загальній сумі видатків Державного бюджету.

Задача 2. Ознайомтеся з додатками до Закону України «Про Державний бюджет на 2019 рік», визначте склад та структуру джерел фінансування дефіциту Державного бюджету в цілому та в розрізі за загальним і спеціальним фондами.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ ТА МІЖНАРОДНІ ФІНАНСИ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

Тема 10. Фінанси суб'єктів господарювання **Семінар запитань і відповідей**

План заняття:

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми та питаннями самостійного вивчення:

1. Сутність фінансів господарських суб'єктів і принципи їх організації.
2. Грошові надходження від діяльності підприємств, їх склад і економічна характеристика.
3. Загальний і чистий прибуток підприємств.
4. Класифікація доходів і видатків підприємств.
5. Власні і залучені грошові кошти підприємств.
6. Особливості фінансів підприємств різних організаційно-правових форм.
7. Фінанси бюджетних установ.

8. Кошторисне фінансування, його зміст і принципи.

2. *Індивідуальне тестування.*

3. *Понятійний диктант.*

Рекомендовані поняття та терміни для підготовки: *суб'єкт господарювання, фінанси підприємств, фінансові ресурси, акціонерне товариство, товариство з обмеженою відповідальністю, фінансовий механізм.*

4. *Практичні завдання.*

Задача 1. Статутний капітал ПАТ «Рубікон» становить 350 тис грн (номінальна вартість однієї акції 30 грн); сума збільшення капіталу дорівнює 120 тис. грн; біржовий курс старих акцій – 50 грн; курс емісії нових акцій – 40 грн. Який буде середній курс акцій після емісії?

Задача 2. Дивіденди ПАТ «Roshen» склали 8 %. Цінні папери ПАТ «Roshen» продаються за ціною 1500 грн за акцію. Прогнозують, що в майбутньому дивіденди будуть стабільно зростати на 3% щорічно. Визначити вартість активів підприємства.

Тема 12. Страхування. Страховий ринок Семінар з виконанням практичних задач

План заняття:

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми та питаннями самостійного вивчення:

1. У чому полягає об'єктивна необхідність страхового захисту і його роль у забезпеченні суспільного відтворення?
2. Якими бувають форми організації фондів страхового захисту?
3. Класифікація страхування за історичними, економічними та юридичними ознаками.
4. Якими є форми та види страхування?
5. Охарактеризувати функції суб'єктів страхового ринку.
6. Визначити проблеми розвитку страхового ринку України. Які фактори визначають особливості розвитку страхового ринку України?
7. Якими ви бачите перспективи розвитку страхового ринку України?
8. Розкрийте основні положення законодавчого забезпечення страхування в Україні.

2. *Індивідуальне тестування.*

3. *Практичні завдання.*

Задача 1. Підприємство застрахувало своє майно терміном на 2 роки з відповідальністю за крадіжку із зломом на суму 220 тис. грн. Ставка

страхового тарифу – 0,5% страхової суми. Згідно договору страхування передбачена умовна франшиза у розмірі 5000 грн., при якій передбачена знижка до тарифу у розмірі 5%. Фактичний збиток склав 9,4 тис. грн.

Розрахувати розмір страхового платежу та страхового відшкодування.

Задача 2. Позичальник по закінченні терміну страхування не повернув банку борг та проценти за наданий кредит. Сума кредиту дорівнює 20 млн. грн. Строк користування кредитом – 5 місяців. Плата за кредит – 50% річних. Відповідальність страховика становить 75%.

Визначити збитки страхувальника та суму страхового відшкодування за договором страхування.

Задача 3. Страхова сума дорівнює 300000 грн. У яких випадках буде виплачуватися і в якому розмірі страхове відшкодування якщо збитки склали: 65 000, 95 000, 100 000, 140 000 грн. Розгляньте два випадки якщо в договорі використовувалася умовна та безумовна франшиза в розмірі 40%.

Тема 13. Фінансовий ринок Семінар запитань і відповідей

План заняття:

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми та питаннями самостійного вивчення:

1. Сутність фінансового ринку, його роль у мобілізації і розподілі фінансових ресурсів.
2. Суб'єкти та структура фінансового ринку.
3. Фондовий ринок як найважливіший сегмент фінансового ринку.
4. Первинний і вторинний фондовий ринок, їх призначення.
5. Біржовий і позабіржовий ринок цінних паперів.
6. Основні характеристики цінних паперів.
7. Правове регулювання фондового ринку України.
8. Види фінансових послуг.
9. Перспективи розвитку фінансового ринку в Україні.

2. Індивідуальне тестування.

3. Практичні завдання. Огляд зібраної статистичної інформації щодо показників діяльності основних фінансових посередників фінансового ринку України за 2016-2019 роки.

Тема 14. Фінансовий менеджмент

Семінар з виконанням практичних задач

План заняття:

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми та питаннями самостійного вивчення:

1. Розкрийте сутність фінансового менеджменту.
2. Розкрийте мету, задачі та функції фінансового менеджменту.
3. Назвіть стратегії та тактики фінансового менеджменту.
4. Обґрунтуйте політику фінансового менеджменту.
5. Алгоритм розробки стратегії і тактики фінансового менеджменту.

2. Індивідуальне тестування.

3. Практичні завдання.

Задача 1. Визначте балансову, ринкову вартість активів та прихований капітал, якщо балансова оцінка власного капіталу становить 20 млн грн, ринкова оцінка власного капіталу – 25 млн грн, зобов'язання – 15 млн грн?

Задача 2. Визначити вартість позикового капіталу, якщо підприємство сформувало позиковий капітал за рахунок емісії облігацій. Номінал облігації – 2000 грн, обсяг емісії – 20 000 000 грн, купонний процент сплачується раз на рік і становить 16 % від номіналу, строк обігу облігацій — 7 років. Облігації розміщено на ринку за ціною 1200 грн. Витрати на емісію — 135 000 грн.

Тема 15. Фінансова безпека держави

Семінар –розгорнута бесіда

План заняття:

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми та питаннями самостійного вивчення:

1. Фінансова безпека як складова економічної безпеки держави.
2. Система фінансової безпеки.
3. Механізм забезпечення фінансової безпеки держави та підприємств.
5. США як приклад країни яка має високий рівень фінансової безпеки.
6. Оцінка систем фінансової безпеки країн ЄС.

2. Індивідуальне тестування.

3. Презентація доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

Тема 16. Міжнародні фінанси

Семінар запитань і відповідей

План заняття:

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми та питаннями самостійного вивчення:

1. Сутність, призначення і роль міжнародних фінансів.
2. Світові фінансові потоки: валютні, кредитні, фінансові ринки.
3. Фінанси ООН і ЄС.
4. Міжнародні фінансові інституції: Міжнародний валютний фонд, Група Світового банку.
5. Європейський Інвестиційний банк, Європейський банк реконструкції та розвитку, їх завдання, сфери діяльності, формування капіталів та ресурсів.
6. Співпраця України з міжнародними фінансовими інституціями.

2. Індивідуальне тестування.

3. Презентація доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

**ЧАСТИНА 3.
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ**

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ДЕРЖАВНИХ ФІНАНСІВ

Тема 1. Сутність фінансів, їх функції і роль

Форми контролю: усне опитування, індивідуальне тестування.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:

1. Які ознаки притаманні фінансам?
2. В чому полягає відмінність фінансів від грошей?
3. Поясніть необхідність фінансів?
4. Поясніть стимулюючу функцію фінансів.
5. Яку роль відіграють фінанси в економічній системі держави?
6. Назвіть основні напрямки сучасного використання фінансів.

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Фінанси – це

A. процес безперервного переміщення грошей між суб'єктами господарювання

B. економічні відносини, які пов'язані із сплатою податків та інших платежів підприємствами до бюджету

C. економічні відносини, які пов'язані з розподілом і перерозподілом ВВП і НД і відображають формування, розподіл і використання фондів фінансових ресурсів

D. економічні відносини, що пов'язані із створенням грошових фондів

2. Об'єктами фінансового розподілу на макрорівні економіки є

A. національне багатство, амортизація, додана вартість

B. ВВП, НД, національне багатство, зовнішні надходження

C. ВНП, національний дохід, державний кредит

D. виторг підприємств, національний дохід, фінансові резерви

3. Суб'єктами фінансових відносин є

A. державні службовці, працівники ДПА, суб'єкти господарювання

B. держава, суб'єкти господарювання, населення, міжнародні організації, інші держави

C. державний бюджет, державні цільові фонди, державний кредит

D. населення, ПАТ «ПУМБ», державна служба охорони

4. Характерними ознаками фінансів є

A. існування держави, максимізація прибутку, грошова форма відносин, безперервне переміщення грошей

B. рух вартості від одного суб'єкта до іншого, формування доходів і здійснення видатків, рух матеріальних ресурсів між суб'єктами господарювання, обмінно-розподільчий характер

C. цільовий характер, динамічність, наявність правової бази їх формування та використання

D. рух матеріальних ресурсів між суб'єктами господарювання, грошовий характер відносин, обмінно-розподільчий характер, дія економічних законів

5. Функціями фінансів є

A)розподільча, контрольна

B)контрольна, економічна, стимулююча

B)розподільча, стимулююча, відтворююча, регулююча

Г)фіскальна, розподільча, регулююча

6. Первинними доходами суб'єктів фінансових відносин є

A. бюджетні дотації, пенсії, стипендії

B. заробітна плата, виплати допомоги по тимчасовій непрацездатності, пенсії

C. заробітна плата, прибуток, доходи держави від наданих послуг, ресурсів, угідь

D. заробітна плата, пенсії, рента

7. Суть розподільчої функції фінансів полягає у

A. здатності фінансів кількісно відображати економічні процеси розподілу і перерозподілу фінансових ресурсів

B. перетворенні вартості ВВП і НД в конкретні види доходів

C. розподілі національного доходу на користь соціально незахищених верств населення

D. формуванні централізованих та децентралізованих фондів

8. Вторинними доходами суб'єктів фінансових відносин є

A. пенсії, прибуток, рента

B. бюджетні дотації, стипендії, рента

C. заробітна плата, рента, пенсії

D. стипендії, пенсії, соціальні допомоги

9. Об'єктом розподілу у кризовій фінансовій ситуації виступає

A. НД

- В. державний бюджет
- С. додана вартість
- Д. національне багатство

10. Суть контрольної функції фінансів полягає у контролі за

- А. ефективністю використання банківського кредиту
- В. доходами юридичних осіб
- С. формуванням централізованих фондів грошових ресурсів
- Д. формуванням і використанням централізованих і децентралізованих фондів грошових ресурсів

Література:

1. Конспект лекцій з дисципліни «Фінанси» [Текст]: для студ. спец. 072 «Фінанси, банківська справа та страхування, ступінь бакалавр / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. фінансів і банківської справи; Н.О.Слободянюк – Кривий Ріг: [ДонНУЕТ], 2017. – 208 с.
2. Фінанси: Навчальний посібник в 2-х частинах/ [Баранова В.Г., Волохова І.С., Хомутенко В.П. та ін.] за заг. ред. Баранової В.Г. – Одеса: Атлант, 2015. – ч.1. – 344с.
3. Фінанси [Текст]: підручник / За ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. – К.: Знання, 2008. – 611 с.
4. Вдовенко Л. О., Сушко Н. М., Фаюра Н. Д. Фінанси: Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – С. 4-16.
5. Романенко О.Р. Фінанси : Підручник, 4-е вид. К.: Центр учбової літератури, 2009. – С. 4-20.
6. Шкробот М. Визначення сутності поняття «фінансові ресурси». // Економічний аналіз. 2011. – Вип. 8., Ч. 1. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://econa.at.ua/Vypusk_8/p1/shkrobot.pdf
7. Глущенко А. С. Фінанси: навч. посіб. / А. С. Глущенко / – Харків. – 2010. – 190 с.
8. Фінанси: Навчальний посібник / Крутова А.С., Близнюк О.П., Лачкова Л.І. та ін. – Х.: Видавництво «Лідер», 2013. – 560 с.

Тема 2. Фінансова система держави

Форми контролю: усне опитування, індивідуальне тестування.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.
2. Самостійно опрацюйте питання:

1. Поясніть зміст категорії «Фінансова система».
2. Охарактеризуйте загальну структуру фінансової системи.
3. Охарактеризуйте зв'язок окремих елементів фінансів суб'єктів господарювання.
4. Що собою являє фінансовий апарат?
5. Охарактеризуйте структуру фінансового апарату України.
6. Назвіть найважливішими проблеми розвитку фінансової системи України.

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Фінансова система – це

- A. контроль з боку суспільства за фінансовою діяльністю держави
- B. сукупність фінансових методів і форм, інструментів і важелів впливу на соціально-економічний розвиток суспільства
- C. сукупність відносно відокремлених сфер і ланок фінансових відносин
- D. сукупність взаємопов'язаних сфер і ланок фінансових відносин, які відображають специфічні форми й методи обміну, розподілу і перерозподілу ВВП

2. За внутрішньою будовою фінансова система являє собою

- A. сукупність фінансових органів і інститутів
- B. сукупність відносно відокремлених взаємопов'язаних фінансових відносин, які відображають специфічні форми та методи розподілу, перерозподілу і використання ВВП
- C. конкретні види фінансових ресурсів, які знаходяться у розпорядженні підприємств
- D. це сукупність фінансових органів та інститутів, які управляють грошовими потоками та фондами грошових коштів

3. Організаційна структура фінансової системи – це

- A. сукупність фінансових органів та інститутів, які управляють грошовими потоками
- B. сукупність грошових фондів, що знаходяться у розпорядженні суб'єктів господарювання
- C. апарат управління фінансовою діяльністю комерційного підприємства
- D. апарат управління фінансовою діяльністю державного підприємства

4. Принципами побудови фінансової системи є

- A. єдність і централізм
- B. єдність і функціональне призначення ланок фінансової системи
- C. комерційний розрахунок і функціональне призначення

D. централізм і функціональне призначення

5. З урахуванням територіального аспекту виділяють такі фінансові системи

- A. організаційні і функціональні
- B. національні, регіональні та світові
- C. ринкового і неринкового типу
- D. фінанси держави, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств

6. З яких рівнів складаються світові та регіональні фінансові системи

- A. фінанси підприємств і державні фінанси
- B. національні фінансові системи країн світу чи регіону
- C. міжнародні фінанси
- D. національні фінансові системи відповідних країн і міжнародні фінанси

7. Державні фінанси найбільш повно характеризуються як

- A. система бюджету, зосереджена в руках держави і призначена для забезпечення властивих їй функцій
- B. система грошових фондів, що забезпечують процес виробництва та відтворення у рамках конкретного суб'єкта господарювання
- C. складова частина фінансової системи, її центральна підсистема, через яку здійснюється вплив держави на економічний і соціальний розвиток
- D. всі відповіді вірні

8. Які з грошових відносин складають зміст фінансів суб'єктів господарювання

- A. грошові відносини з приводу мобілізації державою тимчасово вільних коштів підприємств і населення для фінансування державних видатків
- B. грошові відносини з приводу розподілу валового внутрішнього продукту і створення грошових фондів для держави
- C. грошові відносини, які виражають формування, розподіл і використання грошових доходів і фондів суб'єктів господарювання у відтворювальному процесі
- D. грошові відносини між суб'єктами господарювання і банківською системою

9. Державні цільові фонди характеризуються як

- A. сукупність фінансових ресурсів, що акумулюються у державному бюджеті

В. система перерозподільчих відносин, спрямована на підвищення економічного і соціального рівня життя суспільства

С. сукупність фінансових ресурсів, що знаходяться у розпорядженні центральних або регіональних органів управління і мають цільове призначення

Д. сукупність фінансових ресурсів, що акумулюються у Пенсійному фонді України і мають цільове призначення

10. У фінансовій системі виділяють такі сфери фінансових відносин

А. державні фінанси і фінансовий ринок

В. фінанси суб'єктів господарювання і державні фінанси

С. державні фінанси, фінанси суб'єктів господарювання, фінансовий ринок, фінанси домогосподарств, страхування

Д. фінанси макро- і мікроекономічного рівня

4. Підготуйтеся до презентації доповіді, використовуючи мультимедійне візуальне супроводження, за темами:

1) Оперативні фінансові плани.

2) Директивний фінансовий механізм.

Література:

1. Конспект лекцій з дисципліни «Фінанси» [Текст]: для студ. спец. 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», ступінь бакалавр / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. фінансів і банківської справи; Н.О.Слободянюк – Кривий Ріг: [ДонНУЕТ], 2017. – 208 с.

2. Фінанси: Навчальний посібник в 2-х частинах / [Баранова В.Г., Волохова І.С., Хомутенко В.П. та ін.] за заг. ред. Баранової В.Г. – Одеса: Атлант, 2015. – ч.1. – 344с.

3. Фінанси [Текст]: підручник / За ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. – К.: Знання, 2008. – 611 с.

4. Вдовенко Л. О., Сушко Н. М., Фаюра Н. Д. Фінанси: Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – С. 4-16.

5. Венгер В. В. Фінанси: навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл.] / В. В. Венгер. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – С. 17-24.

6. Фінанси різних форм бізнесу [Текст] : навчальний посібник / [уклад. : Н. Г. Пігуль, О. В. Люта] ; Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України». – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2011. – С. 10-43.

7. Юхименко П. І., Федосов В. М., Лазебник Л. Л. та ін. Теорія фінансів: Підручник / За ред. проф. В. М. Федосова, С. І. Юрія. —К.: Центр учбової літератури, 2010. – С. 4-57.

Тема 3. Фінансове право і фінансова політика

Форми контролю: усне опитування, індивідуальне тестування.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:

1. Задачі фінансової стратегії.
2. Задачі фінансової тактики.
3. Розкрийте особливості фінансової політики етапу переходу до ринкових відносин і становленні державного суверенітету України.
4. Що собою являє сучасна фінансова політика України?
5. Дайте визначення головних понять фінансового механізму.
6. Розкрийте роль та структуру фінансового механізму.

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Довготривалий курс фінансової політики, що відображає основні джерела формування і напрями використання фінансових ресурсів на тривалу перспективу – це

- A. фінансова тактика
- B. фінансова стратегія
- C. фінансова політика
- D. фінансове прогнозування

2. Прикладом фінансової тактики є

- A. вдосконалення системи оподаткування
- B. впровадження власної грошової одиниці
- C. проведення приватизації
- D. подолання спаду виробництва

3. Зміст фінансової політики держави найбільш характерно проявляється у

A. розробці основних напрямів економічного і соціального розвитку суспільства (держави)

B. розробці основних напрямів формування і використання фінансових ресурсів, виходячи із необхідності вирішення економічних і соціальних завдань суспільства

C. розробці заходів щодо регулювання грошового обігу і операцій на відкритому ринку цінних паперів

D. розробці заходів щодо охорони довкілля

4. Фінансова політика підприємства полягає у

- A. впровадженні науково-технічного прогресу у виробничу діяльність
- B. раціональній організації матеріально-технічного постачання підприємства
- C. виборі напрямів господарської діяльності підприємства
- D. прийнятті рішень щодо вибору ефективних напрямів вкладання коштів із найменшим ризиком для суб'єкта господарювання

5. Регулюючий тип фінансової політики передбачає

- A. втручання держави в економіку і регулювання її циклічного розвитку
- B. збереження вільної конкуренції
- C. використання ринкового механізму як головного регулятора господарських процесів
- D. всі відповіді правильні

6. Основними фінансовими методами є

- A. фінансове планування, фінансове забезпечення, оперативне фінансове управління
- B. фінансові важелі і стимули
- C. фінансовий контроль, фінансове регулювання
- D. правильні відповіді А і В

7. До фінансових важелів і стимулів відносять

- A. процес формування і використання фінансових ресурсів на макро- і мікрорівні економіки
- B. нормативно-правове забезпечення господарсько-фінансової діяльності
- C. форми і методи формування і використання фінансових ресурсів, які одночасно виступають як система фінансових показників, норм, нормативів, використовуваних у фінансових відносинах
- D. систему керівництва фінансами

8. Суть самофінансування можна охарактеризувати як

- A. принцип господарювання, при якому господарська самостійність тісно пов'язана із самостійністю у формуванні і використанні власних фінансових ресурсів
- B. форму фінансового забезпечення, яка передбачає використання кредитів та інших позикових коштів
- C. форму фінансового забезпечення, яке проводиться виключно за рахунок коштів державного бюджету
- D. інструмент перерозподілу тимчасово вільних коштів суб'єктів господарювання і заощаджень населення

9. Кредитування як форма фінансового забезпечення полягає у

- A. формуванні і використанні власних фінансових ресурсів
- B. колективному фінансуванні суб'єкта господарювання
- C. виключному використанні коштів державного бюджету для фінансування підприємств
- D. тимчасовому використанні позичених ресурсів на принципах забезпеченості, поворотності, строковості, платності і цільового використання

10. Бюджетне фінансування - це

- A. форма фінансового забезпечення, яке проводиться виключно за рахунок коштів державного бюджету
- B. інструмент перерозподілу тимчасово вільних коштів фізичних і юридичних осіб
- C. принцип господарювання, заснований на самофінансуванні і кредитуванні
- D. метод фінансового регулювання через механізм оподаткування

Література:

1. Конспект лекцій з дисципліни «Фінанси» [Текст]: для студ. спец. 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», ступінь бакалавр / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. фінансів і банківської справи; Н.О.Слободянюк – Кривий Ріг: [ДонНУЕТ], 2017. – 208 с.
2. Фінанси: Навчальний посібник в 2-х частинах / [Баранова В.Г., Волохова І.С., Хомутенко В.П. та ін.] за заг. ред. Баранової В.Г. – Одеса: Атлант, 2015. – ч.1. – 344с.
3. Фінанси [Текст]: підручник / За ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. – К.: Знання, 2008. – 611 с.
4. Глущенко А. С. Фінанси: навч. посіб. / А. С. Глущенко / – Харків. – 2010. – 190 с.
5. Фінанси: Навчальний посібник / Крутова А.С., Близнюк О.П., Лачкова Л.І. та ін. – Х.: Видавництво «Лідер», 2013. – 560 с.

Тема 4. Податкова система і податкова політика

Форми контролю: усне опитування, індивідуальне тестування, понятійний диктант, практичні завдання.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:

1. Охарактеризуйте основні етапи розвитку податків.
2. Спільні риси та відмінності між категоріями «податок», «збір» і «МИТО».

3. Назвіть основні елементи податку.

4. Класифікація податкових пільг.

5. Сутність фіскальної та регулюючої функцій податку.

6. Види акцизів.

7. У чому полягають переваги і недоліки прямих та непрямих податків?

8. З яких елементів складається податкова система України?

9. На яких принципах ґрунтується податкове законодавство України?

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Податки характеризуються як

A. збори, відрахування, платежі підприємств в фонди підприємств

B. форма фінансових відносин між державою і підприємствами, побудована на основі еквівалентності

C. обов'язкові платежі, що сплачуються юридичними і фізичними особами до бюджету в розмірі і терміни, встановлені податковим законодавством

D. дохід (прибуток) підприємства, що перераховується до бюджету

2. Податки виконують функції

A. фіскальну, контрольну

B. розподільчу, регулюючу, стимулюючу

C. розподільчу, стимулюючу, фіскальну

D. фіскальну, регулюючу, контрольну

3. Податкове законодавство України складається з

A. Податкового кодексу України

B. системи законів України з оподаткування

C. Конституції України, Податкового і Митного кодексів України та інших законів з питань митної справи

D. Законів України "Про податок на прибуток підприємств", "Про податок на додану вартість", "Про акцизний збір" та інших законів з оподаткування юридичних і фізичних осіб

4. Податковий кодекс України характеризується як

A. сукупність податків, які встановлює держава

B. сукупність податків і зборів, які встановлює держава

С. механізми розрахунку й сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) до бюджетів різних рівнів та державних цільових фондів

Д. цілісний законодавчий документ, який регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів

5. Податкова ставка характеризується як

А. сума податку, визначена до сплати в бюджет

В. законодавчо встановлений розмір податку на одиницю об'єкта оподаткування

С. сума, фактично сплачена до бюджету

Д. процентна ставка, за якою визначається сума відрахувань до сплати в місцевий бюджет

6. До прямих податків відносяться

А. податок на прибуток підприємств, податок з доходів фізичних осіб

В. ПДВ, податок на прибуток підприємств, мито, плата за землю, податок з доходів громадян

С. податок на прибуток підприємств, акцизний податок, плата за землю, ввізне (імпортне) мито

Д. податок на прибуток підприємств, податок з доходів громадян, ПДВ

7. До непрямих податків відносяться

А. плата за землю, податок з доходів громадян

В. ПДВ, акцизний податок

С. акцизний податок, мито, фіксований сільськогосподарський податок;

Д. ПДВ, акцизний податок, мито

8. До місцевих податків належать

А. податок на додану вартість

В. податок на доходи фізичних осіб

С. податок на майно

Д. збір за спеціальне використання лісових ресурсів

9. Яке головне призначення місцевих податків і зборів

А. регулювання розвитку промисловості та послуг на місцевому рівні

В. підтримка вітчизняних товаровиробників

С. наповнення дохідної частини місцевих бюджетів

Д. підвищення якості комунальних послуг

10. Об'єктом оподаткування є

А. предмет, що підлягає оподаткуванню

В. одиниця виміру податку

С. юридичні особи-підприємства

Д. фізичні особи – суб'єкти підприємницької діяльності

4. Завдання:

4.1. Підприємство «Квадрат», зареєстроване платником ПДВ, 10 квітня відвантажило підприємству «Трикутник», платнику ПДВ, товари, оподатковувані ПДВ на загальних підставах, контрактна вартість яких (не містить в собі ПДВ) становить 90 тис. грн. 12 квітня отримано оплату за товари та виписано податкову накладку. У цьому ж місяці підприємство «Квадрат» сплатило за розрахунково-касове обслуговування банку 2400 грн без ПДВ, первинним документом, що підтверджує перерахування коштів є платіжне доручення. Підприємство «Трикутник» 20 квітня сплатило нерезиденту за імпортні комплектуючі господарського призначення 24 тис. доларів, які було ввезено на митну територію України у митному режимі імпорту 1 вересня (вантажна митна декларація від 1 вересня). Визначте суму ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету, терміни подачі податкової звітності та сплати. Усі розрахунки поясніть відповідно до чинного законодавства України.

4.2. Підприємство перебуває на загальній системі оподаткування з квартальним податковим періодом й отримує поворотну фінансову допомогу 15 березня поточного року від юридичної особи – платника єдиного податку в сумі 120 000 грн. Станом на 1 червня неповернутою залишилася частина в розмірі 35 000 грн. 15 серпня поточного року позику було погашено повністю. Визначте суму доходів звітного періоду поточного року.

4.3. Підприємство придбало матеріалів на суму 11000 грн (з урахуванням ПДВ), а вартість виготовленої та реалізованої продукції склала 8000 грн (з урахуванням ПДВ). Визначте суму податкового зобов'язання. Визначте суму ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету.

Література:

1. Конспект лекцій з дисципліни «Фінанси» [Текст]: для студ. спец. 072 «Фінанси, банківська справа та страхування, ступінь бакалавр / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. фінансів і банківської справи; Н.О.Слободянюк – Кривий Ріг: [ДонНУЕТ], 2017. – 208 с.

2. Податкова система : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / [В. К. Хлівний, О. М. Тимченко, Ю. В. Сибірянська, А. В. Пис-лиця та ін.]. ; кер. авт. кол. В. К. Хлівний. – К. : КНЕУ, 2014. — 372, [4] с

3. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws>

4. Іванов Ю. Б. Податкова політика: теорія, методологія, інструментарій. Навч. посібник / Під ред. д-ра екон. наук, проф. Ю. Б. Іванова, д-ра екон. наук, проф. І. А. Майбурова. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2010. — 492 с.

5. Фінанси [Текст]: підручник / За ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. – К.:

Знання, 2008. – 611 с.

6. Вдовенко Л. О., Сушко Н. М., Фаюра Н. Д. Фінанси: Навч. посіб. — К.: Центр учбової літератури, 2010. – С. 4-16.

7. Венгер В. В. Фінанси: навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл.] / В. В. Венгер. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – С. 17-24.

8. Данилов О. Д., Серебрянський Д. М. Фінанси у запитаннях і відповідях: навч. посібник / О. Д. Данилов, Серебрянський Д. М. – 2-гне вид. перероб та допов. К. : НУДПСУ. – 2008. – С. 17- 34.

Тема 5. Бюджет і бюджетна система

Форми контролю: усне опитування, індивідуальне тестування, практичні завдання.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:

1. Розкрийте сутність бюджету.
2. Назвіть функції та ознаки бюджету.
3. Дайте визначення поняттям «бюджетна система» та «бюджетний устрій».
4. Назвіть принципи побудови бюджетного устрою.
5. Дайте визначення бюджетного дефіциту, профіциту.
6. Розкрийте теоретичний аспект організації міжбюджетних відносин.
7. Категорія «бюджетний федералізм».

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Під державним бюджетом, з економічної точки зору, розуміють

- A. головний фінансовий план країни
- B. систему показників, що характеризують величину мобілізованих і використаних фінансових ресурсів за відповідний період
- C. централізований фонд фінансових ресурсів держави, який використовується для виконання покладених на неї функцій
- D. систему грошових відносин між державою, з одного боку, і фізичними та юридичними особами, з іншого, з приводу створення та використання фондів централізованих грошових коштів

2. Державний бюджет України, як фінансовий план держави, затверджується

- A. Постановою Кабінету Міністрів України
- B. Указом Президента України
- C. Верховною Радою України
- D. Рішенням Міністерства фінансів України

3. Сукупність показників усіх бюджетів, що входять до складу бюджетної системи, – це

- A. зведений бюджет України
- B. бюджетна система України
- C. Державний бюджет України
- D. місцеві бюджети України

4. Функціональна класифікація – склад видатків за

- A. розпорядниками бюджетних коштів
- B. цільовими програмами, на виконання яких спрямовані ці видатки
- C. завданнями, з виконанням яких пов'язані ці видатки
- D. видами економічної діяльності

5. До доходів від операцій з капіталом належать

- A. загальнодержавні та місцеві податки і збори
- B. кошти, одержані від інших органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, інших держав або міжнародних організацій на безоплатній і безповоротній основі
- C. доходи від власності та підприємницької діяльності; адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційної господарської діяльності; інші неподаткові надходження
- D. надходження від продажу основного капіталу, надходження від реалізації державних запасів товарів, кошти від продажу землі та нематеріальних активів

6. Видатки бюджету відповідно до економічної класифікації поділяються на

- A. внутрішні та зовнішні
- B. поточні та капітальні
- C. захищені та незахищені
- D. власні та делеговані

7. Сутність поняття «поточні бюджетні видатки» полягає у

- A. фінансуванні інвестиційної діяльності
- B. фінансуванні інноваційної діяльності
- C. фінансуванні органів державної влади та бюджетних установ
- D. фінансуванні заробітної плати працівників промислових підприємств

8. Відомча структура видатків бюджетної класифікації будується згідно з

- A. основними економічними ознаками
- B. головними розпорядниками бюджетних коштів
- C. основними функціями держави
- D. бюджетним програмами

9. Строк дії бюджету називається

- A. бюджетним роком
- B. бюджетним процесом
- C. бюджетним періодом
- D. бюджетним устроєм

10. Бюджетний процес – це

- A. регламентована законом діяльність органів влади та управління зі складання, розгляду, затвердження та виконання бюджету
- B. підготовка юридичного документа, що асигнує фонди коштів за групами статей
- C. стратегічна дія, яка охоплює багаторічний і оперативний фінансовий план з розподілу ресурсів відповідно до визначених цілей
- D. функції, повноваження та відповідальність органів влади й управління зі складання, розгляду, затвердження та виконання бюджету

4. Завдання:

4.1. Згідно із Законом України «Про державний бюджет України на 2018 рік» визначте структуру видатків бюджету за функціональною бюджетною класифікацією. Порівняйте напрями використання фінансових ресурсів.

4.2. На підставі Бюджетного кодексу України з використанням наведеної форми (табл. 1) опишіть зміст кожної зі стадій бюджетного процесу на місцевому рівні.

Таблиця 1 – Стадії бюджетного процесу на місцевому рівні

Складові стадії	Стаття і пункт Кодексу	Виконавці	Контрольні терміни

4.3. Розрахуйте суму дефіциту бюджету міста Кривий Ріг та суму субвенції, якщо сума регулюючих доходів бюджету становить 275,0 млн грн, сума закріплених доходів – 220,0 млн грн, сума видаткової частини бюджету – 592,0 млн грн сума субвенції – 34,0 % від суми дефіциту бюджету.

5. Підготуйтеся до презентації доповіді, використовуючи мультимедійне візуальне супроводження, за темами:

1. Етапи формування бюджетної системи України.
2. Базові принципи побудови бюджетної системи України.
3. Сучасний стан процесу бюджетної децентралізації в Україні.

Література:

1. Конспект лекцій з дисципліни «Фінанси» [Текст]: для студ. спец. 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», ступінь бакалавр / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. фінансів і банківської справи; Н.О.Слободянюк – Кривий Ріг: [ДонНУЕТ], 2017. – 208 с.

2. Бюджетна система України: проблемні питання [Текст] : монографія / [Л. А.Васютинська та ін. ; за заг. ред. В. Г. Баранової] ; Одес. нац. екон. ун-т. -Одеса : Атлант, 2013. - 251 с. : рис., табл.

3. Бюджетна система. Вишкіл студії [Текст] : [навч. посіб.] / [Юрій С. І. та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. С. І. Юрія, д-ра екон. наук, проф. О. П.Кириленко ; Терноп. нац. екон. ун-т. - Т. : ТНЕУ, 2010. – 423 с.

4. Чала, Н.Д. Бюджетна система [Текст] : навч. посіб. / Н. Д. Чала, Л. В.Лазоренко. - К. : Знання, 2010. - 223 с.

5. Малишко В.В. Реформування бюджетної системи України [Електронний ресурс] / В. В. Малишко // Економічний вісник університету . - 2013. - Вип.20(1). - С. 158-162. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/есву_2013_20\(1\)_33.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/есву_2013_20(1)_33.pdf)

6. Фінанси: Навчальний посібник в 2-х частинах/ [Баранова В.Г., Волохова І.С., Хомутенко В.П. та ін.] за заг. ред. Баранової В.Г. – Одеса: Атлант, 2015. – ч.1. – 344с.

7. Фінанси [Текст]: підручник / За ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. – К.: Знання, 2008. – 611 с.

8. Венгер В. В. Фінанси: навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл.] / В. В. Венгер. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – С. 17-24.

9. Бюджетна і податкова система України у запитаннях і відповідях [Текст] :навч. посіб. / [М. І. Бондар та ін.] ; Держ. навч.-наук. установа "Акад. фін.упр.". – К. : ДННУ "Акад. фін. упр.", 2012. - 333 с

10. Слободянюк Н.О. Реформування системи міжбюджетних відносин в контексті процесів децентралізації в Україні/Н.О.Слободянюк.// Економічні та соціальні перспективи децентралізації в Україні: [колективна монографія за ред. Ю.З.Драчука]. – Дніпропетровськ: НГУ, 2016.– Розділ. 1. – С. 32-45.

Тема 6. Структура та динаміка доходів і видатків державного бюджету, бюджетний дефіцит

Форми контролю: усне опитування, індивідуальне тестування, практичні завдання.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:

1. Джерела формування доходів бюджету.
2. Рівень бюджетної централізації ВВП.
3. Податкові надходження бюджету.
4. Неподаткові доходи бюджету.
5. Норматив мінімальної бюджетної забезпеченості.
6. Державні мінімальні соціальні стандарти.

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Доходи бюджету - це

- A. частка децентралізованих ресурсів
- B. частка централізованих ресурсів
- C. централізовані та децентралізовані ресурси
- D. децентралізовані ресурси

2. Державний бюджет поділяється на

- A. загальний і спеціальний фонд
- B. доходи та трансферти
- C. податкові та цільові надходження
- D. надходження і видатки

3. За джерелами утворення доходи поділяються на

- A. доходи від реалізації національного багатства держави
- B. доходи від зовнішньоекономічної діяльності
- C. збори та інші неподаткові доходи
- D. податкові і неподаткові надходження

4. За соціально-економічними ознаками державних доходів виділяють

- A. доходи, які отримали від розподілу новоствореної вартості (НД)
- B. доходи, які входять до складу фонду відшкодування
- C. доходи від господарської діяльності

D. централізовані доходи

5. До податкових надходжень відносять

- A. внутрішні податки на товари та послуги
- B. надходження від фінансових санацій та штрафів
- C. адміністративні збори та платежі
- D. доходи від побічного продажу

6. Що відображає економічна класифікація видатків бюджету

- A. поточні видатки і видатки розвитку
- B. поточні і капітальні видатки
- C. статті та підстатті видатків, елементи цільових витрат
- D. поточні і капітальні видатки, кредитування з вирахуванням погашення

7. Кошторис — це

- A. бюджетні асигнування, розподілені поквартально і постатейно плановий документ, в якому встановлюються обсяг бюджетних асигнувань, їх постатейний і поквартальний розподіли
- B. розпис доходів і видатків, збалансованих у часі з поквартальним розподілом
- C. плановий документ з переліком бажаних витрат і можливих надходжень певної бюджетної установи, їх постатейний і поквартальний розподіли
- D. немає правильної відповіді

8. Які існують види кошторисів

- A. поточний, капітальний, зведений, загальний
- B. на централізовані заходи, особовий, загальний, поквартальний
- C. індивідуальний, зведений, на централізовані заходи, загальний
- D. постатейний та поквартальний

9. Норми витрат групуються

- A. на основі фізіологічних потреб, на основі статистичних спостережень
- B. за базою, характером використання, методом обчислення
- C. на обов'язкові і факультативні
- D. на виробничі і загальні

10. Обсяги фінансування кошторису визначаються

- A. загальними потребами бюджетної установи та її можливими доходами
- B. оперативно-сітьовими показниками та нормативами видатків
- C. кількістю одиниць за штатним розписом

Д. фізіологічними потребами і статистичними спостереженнями

4. Завдання

4.1. Підприємство, що зареєстроване у м. Краматорськ Донецької області, розрахувало до сплати за звітний період 70 000 грн. податку на доходи фізичних осіб. Визначте, у яких пропорціях Державною казначейською службою України буде проведено розподіл сум податку між відповідними бюджетами.

4.2. Розрахуйте суму регулюючих доходів бюджету області, якщо сума видаткової частини бюджету області становить 290,4 млн грн, дефіцит бюджету – 70,2 млн грн, сума закріплених доходів – 121,5 млн грн.

4.3. На підставі наведених у табл. 1 даних здійсніть розмежування видатків між відповідними бюджетами.

Таблиця 1 – Розмежування видатків між бюджетами, тис. грн

№ п / п	Види видатків	Державний бюджет	Обласний бюджет	Бюджет міста обласного значення, районний
1	Професійно-технічна освіта (заклади комунальної власності)			
2	Обласна державна адміністрація			
3	Судова влада			
4	Інститут післядипломної освіти вчителів (обласної комунальної власності)			
5	Компенсаційні виплати за пільговий проїзд окремих категорій громадян			
6	Вечірні школи			
7	Вищий навчальний заклад (обласної комунальної власності)			
8	Сільська бібліотека			

Література:

1. Конспект лекцій з дисципліни «Фінанси» [Текст]: для студ. спец. 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», ступінь бакалавр / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. фінансів і банківської справи; Н.О.Слободянюк – Кривий Ріг: [ДонНУЕТ], 2017. – 208 с.

2. Бюджетна система України: проблемні питання [Текст] : монографія

/ [Л. А.Васютинська та ін. ; за заг. ред. В. Г. Баранової] ; Одес. нац. екон. ун-т. -Одеса : Атлант, 2013. – 251 с. : рис., табл.

3. Бюджетна система. Вишкіл студії [Текст] : [навч. посіб.] / [Юрій С. І. та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. С. І. Юрія, д-ра екон. наук, проф. О. П.Кириленко ; Терноп. нац. екон. ун-т. - Т. : ТНЕУ, 2010. – 423 с.

4. Чала, Н.Д. Бюджетна система [Текст] : навч. посіб. / Н. Д. Чала, Л. В.Лазоренко. - К. : Знання, 2010. – 223 с.

5. Малишко В.В. Реформування бюджетної системи України [Електронний ресурс] / В. В. Малишко // Економічний вісник університету . – 2013. – Вип.20(1). - С. 158-162. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/есву_2013_20\(1\)_33.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/есву_2013_20(1)_33.pdf)

6. Фінанси: Навчальний посібник в 2-х частинах/ [Баранова В.Г., Волохова І.С., Хомутенко В.П. та ін.] за заг. ред. Баранової В.Г. – Одеса: Атлант, 2015. – ч.1. – 344с.

7. Фінанси [Текст]: підручник / За ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. – К.: Знання, 2008. – 611 с.

8. Вдовенко Л. О., Сушко Н. М., Фаюра Н. Д. Фінанси: Навч. посіб. — К.: Центр учбової літератури, 2010. – С. 4-16.

9. Венгер В. В. Фінанси: навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл.] / В. В. Венгер. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – С. 17-24.

10. Данилов О. Д., Серебрянський Д. М. Фінанси у запитаннях і відповідях: навч. посібник / О. Д. Данилов, Серебрянський Д. М. – 2-гнє вид. перероб та допов. К. : НУДПСУ. – 2008. – С. 17- 34.

11. Романенко О.Р. Фінанси : Підручник, 4-е вид. К.: Центр учбової літератури, 2009. – С. 4-20.

12. Бюджетна і податкова система України у запитаннях і відповідях [Текст] :навч. посіб. / [М. І. Бондар та ін.] ; Держ. навч.-наук. установа "Акад. фін.упр.". - К. : ДННУ "Акад. фін. упр.", 2012. – 333 с

13. Слободянюк Н.О. Реформування системи міжбюджетних відносин в контексті процесів децентралізації в Україні/Н.О.Слободянюк.// Економічні та соціальні перспективи децентралізації в Україні: [колективна монографія за ред..Ю.З.Драчука]. – Дніпропетровськ: НГУ, 2016. – Розділ. 1. – С. 32-45.

Тема 7. Державний кредит та державний борг

Форми контролю: усне опитування, індивідуальне тестування.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:

1. У чому полягає економічна сутність та призначення державного кредиту?
2. Які функції державного кредиту?
3. Які існують види і форми державного кредиту?
4. Які існують джерела погашення державних позик?
5. Що таке державний борг?
6. Які існують види державного боргу?
7. Які переваги внутрішнього боргу над зовнішнім?
8. У чому полягає сутність управління державним боргом?
9. Які принципи можна виділити в управлінні державним боргом?

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Державний кредит - це

- A. позика, яка надається від імені держави фізичним особам
- B. грошові відносини між державою та фізичними і юридичними особами з приводу сплати податків
- C. сукупність грошових відносин, у яких держава виступає у ролі позичальника, кредитора та гаранта
- D. заборгованість державних підприємств перед постачальниками

2. Які основні причини існування державного кредиту

- A. потреба держави у нарощуванні прибутків
- B. виплата додаткових пенсій
- C. бюджетний дефіцит
- D. бюджетний дефіцит, постійно зростаючі потреби держави

3. Державний кредит включає такі елементи

- A. валюту даної країни та вільноконвертовану валюту
- B. державні резерви
- C. державні позики, кошти населення в ощадних банках, кошти державних грошово-речових лотерей
- D. резерви НБУ та комерційних банків

4. Відповідно до правового оформлення державні позики поділяють на

- A. готівкові і безготівкові
- B. товарні і грошові
- C. позики на підставі угод і цінні папери
- D. фонди і резерви

5. За місцем розміщення державні позики класифікують як

- A. готівкові і безготівкові
- B. внутрішні і зовнішні

- C. державні і місцеві
- D. ринкові і неринкові

6. За правом емісії державні позики - це ті, що

- A. емітуються центральними та місцевими органами управління
- B. емітуються комерційними банками у формі ощадних сертифікатів
- C. емітуються державними підприємствами у формі облігацій
- D. правильної відповіді немає

7. За терміном погашення державні позики бувають

- A. строкові і безстрокові
- B. фіксовані і плаваючі
- C. коротко- і довгострокові
- D. витратні і дисконтні

8. Залежно від забезпеченості державні позики поділяються на

- A. заставні і беззаставні
- B. рефінансовані і емісійні
- C. виграшні і процентні
- D. внутрішні і зовнішні

9. Основними джерелами погашення державних позик виступають

- A. тільки емісія грошей
- B. нові позики, що надаються державним підприємствам
- C. доходи від інвестування, емісія грошей, економія коштів від зменшення видатків
- D. надходження від податкових платежів

10. Державні позики можуть оформлятися

- A. векселями і ощадними сертифікатами
- B. тільки акціями
- C. тільки облігаціями
- D. облігаціями і казначейськими зобов'язаннями

Література:

1. Конспект лекцій з дисципліни «Фінанси» [Текст]: для студ. спец. 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», ступінь бакалавр / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. фінансів і банківської справи; Н.О.Слободянюк – Кривий Ріг: [ДонНУЕТ], 2017. – 208 с.

2. Бюджетна система України: проблемні питання [Текст] : монографія / [Л. А.Васютинська та ін. ; за заг. ред. В. Г. Баранової] ; Одес. нац. екон. ун-т. -Одеса : Атлант, 2013. - 251 с. : рис., табл.

3. Бюджетна система. Вишкіл студії [Текст] : [навч. посіб.] / [Юрій С. І. та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. С. І. Юрія, д-ра екон. наук, проф. О. П. Кириленко ; Терноп. нац. екон. ун-т. – Т. : ТНЕУ, 2010. – 423 с.
4. Чала, Н.Д. Бюджетна система [Текст] : навч. посіб. / Н. Д. Чала, Л. В. Лазоренко. – К. : Знання, 2010. – 223 с.
5. Вдовенко Л. О., Сушко Н. М., Фаюра Н. Д. Фінанси: Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – С. 4-16.
6. Венгер В. В. Фінанси: навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл.] / В. В. Венгер. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – С. 17-24.
7. Данилов О. Д., Серебрянський Д. М. Фінанси у запитаннях і відповідях: навч. посібник / О. Д. Данилов, Серебрянський Д. М. – 2-ге вид. перероб та допов. К. : НУДПСУ. – 2008. – С. 17- 34.
8. Бюджетна і податкова система України у запитаннях і відповідях [Текст] : навч. посіб. / [М. І. Бондар та ін.] ; Держ. навч.-наук. установа "Акад. фін. упр.". – К. : ДННУ "Акад. фін. упр.", 2012. – 333 с
9. Слободянюк Н.О. Реформування системи міжбюджетних відносин в контексті процесів децентралізації в Україні/Н.О.Слободянюк.// Економічні та соціальні перспективи децентралізації в Україні: [колективна монографія за ред. Ю.З.Драчука]. – Дніпропетровськ: НГУ, 2016.– Розділ. 1. – С. 32-45.
10. Матеріали офіційного сайту Верховної Ради України / [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>
11. Матеріали офіційного сайту Міністерства доходів і зборів України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minrd.gov.ua/>

Тема 8. Місцеві фінанси. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання

Форми контролю: усне опитування, індивідуальне тестування, практичні завдання.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.
2. Самостійно опрацюйте питання:
 1. Дати визначення місцевих фінансів, охарактеризувати їх склад та роль у забезпеченні соціально-економічного розвитку адміністративно-територіальних одиниць.
 2. Якими є види та ієрархічна будова місцевих бюджетів в Україні?
 3. Роль податків у формуванні доходів місцевих бюджетів. Охарактеризуйте структуру доходів місцевих бюджетів.

4. Яким чином здійснюється розмежування видатків між місцевими бюджетами. Визначити структуру видатків місцевих бюджетів в Україні.
5. Фінансова автономія органів місцевого самоврядування в Україні.

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Місцеві фінансові ресурси це

- A. доходи місцевих бюджетів
- B. фонди коштів, що створюються і використовуються на соціальний та економічний розвиток регіонів
- C. доходна частина балансу фінансових ресурсів і витрат регіону
- D. правильної відповіді немає

2. До місцевих фінансових ресурсів належать

- A. місцевий бюджет
- B. фінансові ресурси суб'єктів господарювання, що використовуються на розвиток регіону
- C. регіональні позабюджетні фонди
- D. всі відповіді вірні

3. До витрат бюджету розвитку місцевих бюджетів належать

- A. капітальні вкладення
- B. видатки на управління комунальним майном
- C. видатки на регулювання земельних відносин
- D. обслуговування боргу органів місцевого самоврядування

4. Бюджет розвитку місцевих бюджетів є складовою

- A. загального фонду місцевих бюджетів
- B. спеціального фонду місцевих бюджетів
- C. державного бюджету України
- D. зведеного бюджету України

5. Метою фінансової діяльності місцевих органів влади є

- A. задоволення суспільних інтересів і потреб
- B. сприяння соціально-економічному розвитку регіонів
- C. наповнення місцевого бюджету
- D. наповнення державного бюджету
- E. правильних відповідей немає

6. Делеговані повноваження це

- A. завдання та функції, які взагалі передано місцевим органам влади в межах місцевих інтересів
- B. завдання та функції, доручені місцевим органам влади центральною владою

- C. завдання та функції міського голови
- D. правильної відповіді немає

7. Виконання делегованих повноважень забезпечується

- A. самостійно місцевою владою
- B. передачею місцевим органам влади відповідних фінансових ресурсів
- C. запозиченнями місцевої влади
- D. профіцитом місцевих бюджетів

8. Передання центральною владою частини своїх податків територіальному рівню влади, що має фіскальний дисбаланс, є способом фінансового вирівнювання

- A. горизонтального дисбалансу
- B. вертикального дисбалансу
- C. паралельного дисбалансу
- D. немає правильної відповіді

9. Доходи, що мобілізуються місцевою владою самостійно, на основі власних рішень і за рахунок джерел, визначених місцевим органом влади – це

- A. власні доходи місцевих бюджетів
- B. закріплені доходи місцевих бюджетів
- C. регулюючі доходи місцевих бюджетів
- D. поточні доходи місцевих бюджетів

10. Доходи, які повністю або частково зараховуються у певні види бюджетів безстроково або на довготерміновій основі; для їх включення до відповідного бюджету не потрібне рішення органів влади вищого рівня – це

- A. власні доходи місцевих бюджетів
- B. закріплені доходи місцевих бюджетів
- C. регулюючі доходи місцевих бюджетів
- D. поточні доходи місцевих бюджетів

4. Завдання

4.1. Розрахуйте загальну потребу міста у лікарняних ліжках враховуючи, що в місті проживає 300 тис. осіб, кількість хворих, які госпіталізовані за рік складає 54600 осіб, одне лікарняне ліжко використовується 280 днів на рік, а середня тривалість перебування хворого у лікарні становить 11 днів. Розрахувати середньорічну кількість ліжок, якщо з 5 вересня планується додатково ввести в експлуатацію 80 ліжок.

Література:

1. Конспект лекцій з дисципліни «Фінанси» [Текст]: для студ. спец. 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», ступінь бакалавр / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. фінансів і банківської справи; Н.О.Слободянюк – Кривий Ріг: [ДонНУЕТ], 2017. – 208 с.
2. Бюджетна система України: проблемні питання [Текст] : монографія / [Л. А.Васютинська та ін. ; за заг. ред. В. Г. Баранової] ; Одес. нац. екон. ун-т. -Одеса : Атлант, 2013. – 251 с. : рис., табл.
3. Бюджетна система. Вишкіл студії [Текст] : [навч. посіб.] / [Юрій С. І. та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. С. І. Юрія, д-ра екон. наук, проф. О. П.Кириленко ; Терноп. нац. екон. ун-т. - Т. : ТНЕУ, 2010. - 423 с.
4. Фінанси: Навчальний посібник в 2-х частинах/ [Баранова В.Г., Волохова І.С., Хомутенко В.П. та ін.] за заг. ред. Баранової В.Г. – Одеса: Атлант, 2015. – ч.1. – 344с.
5. Фінанси [Текст]: підручник / За ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. – К.: Знання, 2008. – 611 с.
6. Вдовенко Л. О., Сушко Н. М., Фаюра Н. Д. Фінанси: Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – С. 4-16.
7. Венгер В. В. Фінанси: навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл.] / В. В. Венгер. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – С. 17-24.
8. Данилов О. Д., Серебрянський Д. М. Фінанси у запитаннях і відповідях: навч. посібник / О. Д. Данилов, Серебрянський Д. М. – 2-гне вид. перероб та допов. К. : НУДПСУ. – 2008. – С. 17- 34.
9. Романенко О.Р. Фінанси : Підручник, 4-е вид. К.: Центр учбової літератури, 2009. – С. 4-20.
10. Фінанси різних форм бізнесу [Текст] : навчальний посібник / [уклад. : Н. Г. Пігуль, О. В. Люта] ; Державний вищий навчальний заклад “Українська академія банківської справи Національного банку України”. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2011. – С. 10-43.
11. Слободянюк Н.О. Реформування системи міжбюджетних відносин в контексті процесів децентралізації в Україні/Н.О.Слободянюк.// Економічні та соціальні перспективи децентралізації в Україні: [колективна монографія за ред.Ю.З.Драчука]. – Дніпропетровськ: НГУ, 2016. – Розділ. 1. – С. 32-45.

Тема 9. Соціальні позабюджетні фонди

Форми контролю: усне опитування, індивідуальне тестування.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:

1. Чим зумовлена необхідність запровадження державних соціальних позабюджетних фондів?
2. Призначення соціальних позабюджетних фондів.
3. Джерела формування доходів бюджеті соціальних позабюджетних фондів.
4. Управління соціальними позабюджетними фондами.
5. Які види пенсій виплачуються з Пенсійного фонду України?
6. Які види виплат здійснюються за рахунок коштів бюджету Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві застрахованим особам у разі настання страхового випадку?

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. До задач загальнодержавних фондів цільового призначення не належить

- A. забезпечення додатковими коштами пріоритетних сфер економіки
- B. розширення соціальних послуг населенню
- C. фінансування освіти і охорони здоров'я
- D. правильної відповіді немає

2. Яким шляхом не можуть створюватись загальнодержавні фонди цільового призначення

- A. виділення з бюджету певних видатків, що мають особливе значення
- B. формування фонду з власними джерелами доходів
- C. залучення позик
- D. правильної відповіді немає

3. Фонди спеціального призначення можуть бути

- A. тимчасові
- B. термінові
- C. строкові
- D. постійні

4. Єдиний соціальний внесок для підприємств, установ чи організацій здійснюється у розмірі

- A. 22% фонду оплати праці
- B. 1% від обсягу реалізації продукції
- C. 32,3% від обсягу реалізації продукції
- D. правильної відповіді немає

5. Збір від продажу дорогоцінних металів є одним з джерел формування доходів:

- A. Пенсійного фонду

- V. Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності
- C. Фонду соціального страхування на випадок безробіття
- D. Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві
- E. Державного інноваційного фонду

6. Створений з метою надання громадянам пенсійного захисту та забезпечення виконання законодавства про пенсійне страхування – це:

- A. Пенсійний фонд
- V. Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності
- C. Фонду соціального страхування на випадок безробіття
- D. Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві

7. Створений з метою сприяння ефективності зайнятості, створенню нових робочих місць, надання матеріальної допомоги та соціальних послуг у випадку втрати роботи

- A. Пенсійний фонд;
- V. Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності
- C. Фонду соціального страхування на випадок безробіття
- D. Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві

8. Створений з метою захисту прав громадян на отримання матеріального забезпечення та соціальних послуг у разі тимчасової непрацездатності, вагітності та пологів, народження дитини, необхідністю догляду за дитиною

- A. Пенсійний фонд
- V. Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності
- C. Фонду соціального страхування на випадок безробіття
- D. Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві

9. Створений з метою надання соціального захисту з охорони життя та здоров'я громадян у процесі їх трудової діяльності

- A. Пенсійний фонд
- V. Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності
- C. Фонду соціального страхування на випадок безробіття
- D. Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві

10. Має на меті надання страхового захисту на випадок тимчасової чи постійної втрати працездатності, а також місця роботи

- A. Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності

- В. соціальне страхування
- С. Фонд соціального страхування на випадок безробіття
- Д. Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві

Література:

1. Конспект лекцій з дисципліни «Фінанси» [Текст]: для студ. спец. 072 «Фінанси, банківська справа та страхування, ступінь бакалавр / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. фінансів і банківської справи; Н.О.Слободянюк – Кривий Ріг: [ДонНУЕТ], 2017. – 208 с.
2. Бюджетна система України: проблемні питання [Текст] : монографія / [Л. А.Васютинська та ін. ; за заг. ред. В. Г. Баранової] ; Одес. нац. екон. ун-т. – Одеса : Атлант, 2013. – 251 с. : рис., табл.
3. Бюджетна система. Вишкіл студії [Текст] : [навч. посіб.] / [Юрій С. І. та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. С. І. Юрія, д-ра екон. наук, проф. О. П.Кириленко ; Терноп. нац. екон. ун-т. – Т. : ТНЕУ, 2010. – 423 с.
4. Вдовенко Л. О., Сушко Н. М., Фаюра Н. Д. Фінанси: Навч. посіб. — К.: Центр учбової літератури, 2010. – С. 4-16.
5. Венгер В. В. Фінанси: навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл.] / В. В. Венгер. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – С. 17-24.
6. Данилов О. Д., Серебрянський Д. М. Фінанси у запитаннях і відповідях: навч. посібник / О. Д. Данилов, Серебрянський Д. М. – 2-гне вид. перероб та допов. К. : НУДПСУ. – 2008. – С. 17-34.
7. Романенко О.Р. Фінанси : Підручник, 4-е вид. К.: Центр учбової літератури, 2009. – С. 4-20.
8. Бюджетна і податкова система України у запитаннях і відповідях [Текст] :навч. посіб. / [М. І. Бондар та ін.] ; Держ. навч.-наук. установа "Акад. фін.упр.". - К. : ДННУ "Акад. фін. упр.", 2012. – 333 с
9. Слободянюк Н.О. Реформування системи міжбюджетних відносин в контексті процесів децентралізації в Україні/Н.О.Слободянюк.// Економічні та соціальні перспективи децентралізації в Україні: [колективна монографія за ред..Ю.З.Драчука]. – Дніпропетровськ: НГУ, 2016.– Розділ. 1. – С. 32-45.
10. Матеріали офіційного сайту Верховної Ради України / [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>
11. Матеріали офіційного сайту Міністерства доходів і зборів України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minrd.gov.ua/>

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ ТА МІЖНАРОДНІ ФІНАНСИ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

Тема 10. Фінанси суб'єктів господарювання

Форми контролю: усне опитування, індивідуальне тестування, понятійний диктант, практичні завдання.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:

1. Фінансові ресурси підприємства.
2. Форми фінансування підприємств.
3. Внутрішні джерела фінансування підприємств.
4. Дивідендна політика та фінансові інвестиції підприємств.

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Власний капітал підприємства — це

- A. підсумок першого розділу пасиву балансу
- B. капітал, у межах якого власники підприємства несуть відповідальність перед його кредиторами
- C. капітал, поділений на частки рівної номінальної вартості
- D. капітал, основними складовими якого є статутний капітал, додатковий капітал, резервні фонди та прибуток

2. Додатковий капітал

- A. це сума приросту майна підприємства, яка виникає в результаті переоцінки (індексації) безоплатно одержаних матеріальних цінностей та від емісійного доходу
- B. це капітал, у межах якого власники підприємства несуть відповідальність перед його кредиторами
- C. може бути лише в акціонерних товариствах
- D. це один з видів доходів підприємства, які можуть бути поділені між власниками корпоративних прав

3. Санаційний прибуток — це

- A. прогнозований прибуток, який підприємство планує одержати після успішного завершення санації
- B. різниця між затратами на проведення санації та одержаною

виручкою після фінансового оздоровлення

С. різниця між прибутком підприємства після його санації та прибутком (збитком) до проведення санаційних заходів

Д. прибуток, який підприємство одержує в результаті списання частини кредиторської заборгованості

4. У процесі санації балансу

А. підвищується розрахунковий і ринковий курси корпоративних прав

В. поліпшується платоспроможність підприємства

С. покриваються відображені в балансі збитки

Д. залучаються фінансові ресурси для проведення санаційних заходів виробничого характеру

5. Акціонерне товариство може викупити акції власного випуску для

А. наступного перепродажу

В. одержання дивідендів під час розподілу прибутку

С. розповсюдження серед своїх працівників

Д. здійснення акціями власного випуску внесків у статутний капітал інших підприємств

6. Основними цілями зменшення статутного капіталу є

А. одержання санаційного прибутку

В. підвищення платоспроможності підприємства

С. збільшення номінальної вартості корпоративних прав

Д. підвищення ринкової вартості корпоративних прав

7. Конверсія акцій

А. це об'єднання кількох акцій в одну

В. це зменшення номінальної вартості акцій

С. передбачає обмін за встановленим співвідношенням однієї кількості акцій на іншу

Д. передбачає викуп акцій з метою їх анулювання

8. Фінансові кредити можуть надаватися підприємству

А. банками

В. постачальниками

С. небанківськими фінансовими установами

Д. податковими органами

9. Варант — це різновид

А. векселів

В. опціонів

С. облігацій

D. факторингу

10. Бюджетні установи – це

- A. неприбуткові організації, окрім церкви
- B. неприбуткові організації
- C. прибуткові організації
- D. правильні відповіді A і B

4. Завдання

4.1. Визначити обсяги вхідних грошових потоків на підприємстві в рамках фінансової та інвестиційної діяльності (окремо), якщо відомі такі дані:

Підприємство отримало кредит у сумі 85 тис. грн.

У результаті емісії звичайних акцій на підприємство надійшло 120 тис. грн, у т. ч. спрямовано на збільшення статутного капіталу — 70 тис. грн, на збільшення додаткового капіталу — 40 тис. грн.

Обсяг виручки від реалізації продукції становив 420 тис. грн, в тому числі ПДВ.

Підприємство отримало дивіденди від володіння корпоративними правами іншого підприємства — 35 тис. грн.

Підприємство продало облігації внутрішньої державної позики — 28 тис. грн.

4.2. Проаналізуйте фінансову звітність ПАТ «ПГЗК» за 2015-2018 роки, проведіть розрахунки по показникам ліквідності, платоспроможності, ділової активності та рентабельності підприємства. Обґрунтуйте отримані результати по фінансовому стану підприємства.

Література:

1. Конспект лекцій з дисципліни «Фінанси» [Текст]: для студ. спец. 072 «Фінанси, банківська справа та страхування, ступінь бакалавр / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. фінансів і банківської справи; Н.О.Слободянюк – Кривий Ріг: [ДонНУЕТ], 2017. – 208 с.

2. Податкова система : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / [В. К. Хлівний, О. М. Тимченко, Ю. В. Сибірянська, А. В. Пис- лиця та ін.]. ; кер. авт. кол. В. К. Хлівний. – К. : КНЕУ, 2014. – 372, [4] с

3. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgiibin/laws>

4. Іванов Ю. Б. Податкова політика: теорія, методологія, інструментарій. Навч. посібник / Під ред. д-ра екон. наук, проф. Ю. Б. Іванова, д-ра екон. наук, проф. І. А. Майбунова. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2010. – 492 с.

5. Фінанси [Текст]: підручник / За ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. – К.: Знання, 2008. – 611 с.

6. Венгер В. В. Фінанси: навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл.] / В. В. Венгер. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – С. 17-24.
7. Данилов О. Д., Серебрянський Д. М. Фінанси у запитаннях і відповідях: навч. посібник / О. Д. Данилов, Серебрянський Д. М. – 2-гнє вид. перероб та допов. К. : НУДПСУ. – 2008. – С. 17- 34.
8. Романенко О.Р. Фінанси : Підручник, 4-є вид. К.: Центр учбової літератури, 2009. – С. 4-20.
9. Фінанси різних форм бізнесу [Текст] : навчальний посібник / [уклад. : Н. Г. Пігуль, О. В. Люта] ; Державний вищий навчальний заклад “Українська академія банківської справи Національного банку України”. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2011. – С. 10-43.
10. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб’єктів господарювання: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2003. – 554 с.

Тема 11. Фінанси домогосподарств

Форми контролю: усне опитування, індивідуальне тестування.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.
2. Самостійно опрацюйте питання:
 1. Що таке «домогосподарство», дайте визначення.
 2. Розкрийте економічну сутність фінансів домогосподарств.
 3. Яку роль відіграють фінанси домогосподарств в національній економіці?
 4. Грошові та сукупні доходи і витрати домогосподарств?
 5. Проаналізуйте динаміку та структуру доходів та видатків домогосподарств в Україні.
3. Розв’яжіть тестові завдання.

1. Домашнє господарство — це

А. господарююча одиниця, що складається з групи осіб, об’єднаних місцем проживання і спільним бюджетом, яка є власником і постачальником ресурсів в економіку та одержує натомість кошти для придбання необхідних благ з метою забезпечення своєї життєдіяльності

В. господарююча одиниця, що складається з групи осіб, об’єднаних місцем проживання без спільного бюджету, яка є власником і постачальником ресурсів в економіку та одержує натомість кошти для придбання необхідних благ з метою забезпечення своєї життєдіяльності

С. окрема господарююча одиниця, що складається з однієї або групи осіб, об'єднаних місцем проживання і спільним бюджетом, яка є власником і постачальником ресурсів в економіку та одержує натомість кошти для придбання необхідних благ з метою забезпечення своєї життєдіяльності

Д. господарююча одиниця, що складається з групи осіб, об'єднаних місцем проживання і спільним бюджетом, яка є власником і постачальником ресурсів в економіку та одержує натомість кошти для придбання необхідних благ з метою отримання прибутку

2. До системи компонентів зовнішніх фінансових відносин домашнього господарства не відносять

- А. Державу
- В. Комерційні банки
- С. Роботодавців
- Д. немає вірної відповіді

3. Фінанси домашніх господарств забезпечують матеріальними ресурсами безперервність процесу відтворення робочої сили, виконуючи

- А. розподільну функцію
- В. контрольну функцію
- С. виробничу функцію
- Д. відтворювальну функцію

4. Фінанси домашніх господарств – це

А. грошові фонди, що формуються у фізичних та юридичних осіб з доходів, одержаних у результаті трудової, господарської та інших видів діяльності

В. грошові фонди, що формуються у громадян з доходів, одержаних у результаті трудової, господарської та інших видів діяльності

С. це грошові фонди, що формуються у громадян з доходів, одержаних у результаті господарської та інших видів діяльності

Д. вірні відповіді А та В

5. Споживанням є

А. вкладення коштів у нематеріальні блага та послуги, що споживаються населенням

В. вкладення коштів у матеріальні блага та послуги, що призначені для відтворення робочої сили і споживаються населенням

С. вкладення коштів у нематеріальні блага та послуги, що призначені для акумуляції робочої сили і споживаються населенням

Д. всі вірні відповіді

6. До джерел фінансів домогосподарств належать

А. заробітна плата

- В. доходи від володіння цінними паперами
- С. гонорари
- Д. усі вірні відповіді

7. Економічна сутність державних гарантій полягає в

- А. перерозподілі національного доходу
- В. забезпеченні дотаціями відповідних верств населення
- С. становленні податкових пільг
- Д. вірні відповіді а та в

8. Фінанси населення за джерелами формування належать до сфери

- А. виробництва
- В. споживання
- С. розподілу
- Д. нагромадження

9. В умовах інфляції населення переважно вибирає інвестування у

- А. депозитні ресурси
- В. валютні ресурси
- С. кредитні ресурси
- Д. матеріальні ресурси

10. Згідно із законом Е.Енгеля, зі зростанням доходів домогосподарств, частка їх витрат на продукти харчування

- А. збільшується
- В. зменшується
- С. залишається незмінною
- Д. спочатку зменшується, а потім зростає

Література:

1. Конспект лекцій з дисципліни «Фінанси» [Текст]: для студ. спец. 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», ступінь бакалавр / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. фінансів і банківської справи; Н.О.Слободянюк – Кривий Ріг: [ДонНУЕТ], 2017. – 208 с.
2. Кізіма Т. О. Фінанси домогосподарств: сучасна парадигма та доміанти розвитку : монографія / Т. О. Кізіма. – К. : Знання, 2010.
3. Фінанси [Текст]: підручник / За ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. – К.: Знання, 2008. – 611 с.
4. Вдовенко Л. О., Сушко Н. М., Фаюра Н. Д. Фінанси: Навч. посіб. — К.: Центр учбової літератури, 2010. – С. 4-16.
5. Венгер В. В. Фінанси: навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл.] / В. В. Венгер. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – С. 17-24.
6. Данилов О. Д., Серебрянський Д. М. Фінанси у запитаннях і

відповідях: навч. посібник / О. Д. Данилов, Серебрянський Д. М. – 2-ге вид. перероб та допов. К. : НУДПСУ. – 2008. – С. 17- 34.

7. Фінанси: Навчальний посібник / Крутова А.С., Близнюк О.П., Лачкова Л.І. та ін. – Х.: Видавництво «Лідер», 2013. – 560 с.

8. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2003. – 554 с.

9. Фінанси підприємств [Текст] : Підручник / За ред. А. М. Поддєрьогіна. – К.: КНЕУ, 2004.

10. Болотіна Є. В. Домогосподарство в системі інститутів ринкової інфраструктури України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Vdnuet/econ/2010_3/Bolot.pdf

Тема 12. Страхування. Страховий ринок

Форми контролю: усне опитування, понятійний диктант, індивідуальне тестування.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:

1. Історія розвитку страхових відносин у світі.

2. Розвиток нових видів страхування в Україні.

3. Система депозитного страхування: проблеми і перспективи.

4. Вплив глобалізації економіки на розвиток страхового ринку України.

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Страхування – це

А. вид цивільно-правових відносин щодо захисту майнових інтересів юридичних осіб у разі настання певних подій (страхових випадків), визначених договором страхування, за рахунок грошових фондів, що формуються за рахунок сплати громадянами та юридичними особами страхових платежів (страхових внесків, страхових премій)

В. вид цивільно-правових відносин щодо захисту майнових інтересів громадян та юридичних осіб у разі настання певних подій (страхових випадків), визначених договором страхування або чинним законодавством, за рахунок грошових фондів, що формуються за рахунок сплати громадянами та юридичними особами страхових платежів (страхових внесків, страхових премій)

С. вид цивільно-правових відносин щодо захисту немайнових інтересів

громадян та юридичних осіб у разі настання певних подій (страхових випадків), визначених договором страхування, за рахунок грошових фондів, що формуються за рахунок сплати громадянами та юридичними особами страхових платежів (страхових внесків, страхових премій)

D. усі відповіді вірні

2. Превентивна функція страхування спрямована на

A. фінансування за рахунок частини коштів страхового фонду заходів щодо зменшення страхового ризику

B. диверсифікацію ризиків

C. диверсифікацію ризиків між страховиками та перестраховиками

D. вірні відповіді B та C

3. Цільове використання коштів страхового фонду – це

A. Контрольна функція

B. Попереджувальна функція

C. Превентивна функція

D. Ощадна функція

4. Виражена в грошових одиницях плата з одиниці страхової суми або процентної ставки від сукупної страхової суми – це

A. страхова премія

B. страховий тариф

C. страхове поле

D. страховий портфель

5. Число достроково перерваних договорів страхування життя в зв'язку з несплатою чергових внесків – це

A. страхове сторно

B. страхова рента

C. страхове поле

D. страховий акт

6. Страхова рента – це

A. регулярний прибуток страхувальника

B. регулярний внесок страховика

C. регулярний прибуток страховика

D. регулярний внесок страхувальника

7. До галузей страхування не відносяться

A. соціальне страхування

B. страхування відповідальності

C. колективне страхування робітників роботодавцем

D. особисте страхування

8. Функції соціального страхування

- A. формування грошових фондів, з яких покриваються затрати, пов'язані утриманням непрацездатних осіб
- B. забезпечення певною мірою чисельності та структури трудових ресурсів
- C. скорочення розриву в рівнях матеріального забезпечення працюючих та непрацюючих громадян
- D. всі відповіді вірні

9. Відповідальність за здійснення обов'язкового страхування покладається на

- A. перестраховика
- B. страхувальника
- C. роботодавця
- D. державні страхові органи

10. Страхові послуги можуть бути надані на умовах

- A. обов'язковості і добровільності
- B. обов'язковості, своєчасності і добровільності
- C. обов'язковості, терміновості, своєчасності і добровільності
- D. обов'язковості

4. Завдання

4.1. Визначити величину заробленої страхової премії за рік, виходячи з наступних даних: сума резерву незароблених премій: на початок року – 175 тис.грн.; на кінець року – 177 тис.грн.; сума премій, що надійшла протягом року за договорами страхування – 775 тис.грн.; сума премій, що надійшла протягом року за договорами перестраховування – 225 тис.грн.; сума премій, сплачених перестраховиком – 130 тис.грн.

4.2. Розрахувати суму страхового відшкодування, виходячи з таких даних укладеного договору страхування: позичальником не повернуто банківський кредит на суму 9,0 млн. грн. та 3,3 млн. грн. відсотків по ньому. Відповідальність страховика становить 65%.

Література:

1. Конспект лекцій з дисципліни «Фінанси» [Текст]: для студ. спец. 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», ступінь бакалавр / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. фінансів і банківської справи; Н.О.Слободянюк – Кривий Ріг: [ДонНУЕТ], 2017. – 208 с.
2. Вовчак О.Д. Страхова справа : підручник / О. Д. Вовчак. – К. : Знання, 2011. – 391 с.

3. Фінанси [Текст]: підручник / За ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. – К.: Знання, 2008. – 611 с.
4. Данилов О. Д., Серебрянський Д. М. Фінанси у запитаннях і відповідях: навч. посібник / О. Д. Данилов, Серебрянський Д. М. – 2-ге вид. перероб та допов. К. : НУДПСУ. – 2008. – С. 17- 34.
5. Романенко О.Р. Фінанси : Підручник, 4-е вид. К.: Центр учбової літератури, 2009. – С. 4-20.
6. Фінанси різних форм бізнесу [Текст] : навчальний посібник / [уклад. : Н. Г. Пігуль, О. В. Люта] ; Державний вищий навчальний заклад “Українська академія банківської справи Національного банку України”. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2011. – С. 10-43.
7. Фінанси: Навчальний посібник / Крутова А.С., Близнюк О.П., Лачкова Л.І. та ін. – Х.: Видавництво «Лідер», 2013. – 560 с.
8. Фінанси підприємств [Текст] : Підручник / За ред. А. М. Поддєрьогіна. – К.: КНЕУ, 2004.
9. Плиса В.Й. Страхування: [навчальний посібник] / В.Й. Плиса. – К.: Каравела, 2006. – 391 с.

Тема 13. Фінансовий ринок

Форми контролю: усне опитування, індивідуальне тестування, практичні завдання.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:

1. Сутність фінансового ринку.
2. Основні функції та учасники фінансового ринку.
3. Види валютного курсу.
4. Цінні папери та їх види.
5. Сутність та особливості фінансового посередництва.

3. Розв’яжіть тестові завдання.

1. До фінансових активів відносять

- A. грошові зобов’язання та інвестиційні цінності
- B. гроші, інвестиційні інструменти, фінансові зобов’язання
- C. грошові зобов’язання, інвестиційні та фінансові інструменти
- D. гроші, інвестиційні інструменти, фінансові зобов’язання та валюта

2. Інвестиційні цінності – це

- A. цінні папери та валютні цінності
- B. дорогоцінні метали
- C. нерухомість
- D. вірні відповіді A, B, C

3. Функції фінансового ринку

- A. перерозподіл на взаємовигідних умовах грошових коштів підприємств із метою їх ефективнішого використання
- B. кредитування уряду, місцевих органів самоврядування шляхом розміщення урядових та муніципальних цінних паперів
- C. вірні відповіді A та B
- D. трансформація акумульованих грошових коштів тільки у інвестиційний капітал

4. Механізм функціонування фінансового ринку забезпечує

- A. виявлення обсягу і структури попиту на окремі фінансові активи
- B. інвестування в фінансові активи пріоритетних галузей національної економіки
- C. встановлення рівноваги між попитом та пропозицією на фінансові активи
- D. вірні відповіді A та B

5. Створення фінансовим ринком умов для безупинного переміщення грошей у процесі здійснення різноманітних платежів і регулювання обсягу грошової маси в обігу – це

- A. функція впливу на грошовий обіг
- B. функції фінансового забезпечення процесів інвестування
- C. функція впливу на грошову масу
- D. функції контролю потоків грошової маси

6. Передача фінансових ресурсів від одних суб'єктів ринку до інших відбувається через

- A. фінансові активи
- B. фінансові інструменти
- C. фінансові зобов'язання
- D. фінансовий кошторис

7. Юридичні особи, резиденти певної держави, які займаються виробництвом різноманітних товарів та наданням послуг, включаючи фінансові послуги, це

- A. інститути фінансової сфери
- B. інститути позафінансової сфери
- C. інститути фінансового ринку

D. інститути фінансових активів

8. Основним джерелом фінансування для нефінансових інститутів виступають

- A. банківські кредити
- B. облігації
- C. акції
- D. усі відповіді вірні

9. Джерела фінансових ресурсів ощадних і кредитних асоціацій

- A. депозити
- B. страхові внески
- C. акції
- D. інвестиційні сертифікати

10. Найважливішою функцією комерційних банків є

- A. забезпечення своєчасності надання кредитних ресурсів
- B. забезпечення рівноваги на валютному ринку
- C. забезпечення платіжного механізму
- D. забезпечення рівноваги на фінансовому ринку

4. Завдання

4.1. Визначте номінальну ціну акцій, випущених акціонерним товариством «Сонце», якщо його статутний капітал складає 40 млн грн, а кількість випущених акцій – 500 тис. штук.

4.2. Акціонерним товариством зареєстровано 120 тис. звичайних акцій, з яких 75 тис. було продано акціонерам. Через декілька місяців товариство викупило в інвесторів 20 тис. акцій. По закінченні звітного періоду зборами акціонерів прийняте рішення про розподіл у якості дивідендів 280 тис. грн прибутку. Визначте дивіденд на одну акцію.

4.3. Інвестор придбав за номіналом нову п'ятипроцентну облігацію вартістю 7 200 грн. при рівні позичкового процента 8 %. На момент перепродажу облігації рівень позичкового процента піднявся до 12 %. Знайти курс облігації на момент перепродажу за умови, що до її погашення залишилося 3 роки. Знайти загальний дохід другого покупця, коли настане строк погашення облігації.

Література:

1. Конспект лекцій з дисципліни «Фінанси» [Текст]: для студ. спец. 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», ступінь бакалавр / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. фінансів і банківської справи; Н.О.Слободянюк –

Кривий Ріг: [ДонНУЕТ], 2017. – 208 с.

2. Іванов Ю. Б. Податкова політика: теорія, методологія, інструментарій. Навч. посібник / Під ред. д-ра екон. наук, проф. Ю. Б. Іванова, д-ра екон. наук, проф. І. А. Майбурова. — Х.: ВД «ІНЖЕК», 2010. – 492 с.

3. Фінанси [Текст]: підручник / За ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. – К.: Знання, 2008. – 611 с.

4. Фінанси: Навчальний посібник / Крутова А.С., Близнюк О.П., Лачкова Л.І. та ін. – Х.: Видавництво «Лідер», 2013. – 560 с.

5. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2003. – 554 с.

6. Фінанси підприємств [Текст] : Підручник / За ред. А. М. Поддєрьогіна. – К.: КНЕУ, 2004.

7. Шелудько В. М. Фінансовий ринок : підручник. – 3-тє вид., випр. і доп. – К. : Знання-Прес, 2008.

8. Ходаківська В. П., Данілов О. Д. Ринок фінансових послуг: теорія і практика : навчальний посібник. – К. : ЦУЛ, 2010.

9. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.02.2006 р. № 3480-IV // Урядовий кур'єр від 19.04.2006. – 2006. – № 75.

Тема 14. Фінансовий менеджмент

Форми контролю: усне опитування, індивідуальне тестування, практичні завдання.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:

1. Особливості фінансового менеджменту залежно від фаз розвитку підприємства.

2. Особливості фінансового менеджменту як форми підприємницької діяльності.

3. Основні принципи стратегічного управління і розроблення фінансової стратегії підприємства.

4. Мета фінансового менеджменту та способи її досягнення: зарубіжна практика.

5. Процес формування фінансової стратегії підприємства

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Об'єктом фінансового менеджменту є

- A. система управління фінансами підприємства
- B. фінансово-господарська діяльність суб'єктів господарювання
- C. операційна та інвестиційна діяльність підприємства
- D. вірні відповіді A та B

2. Фінансовий менеджмент, як і підприємництво, ґрунтується на принципах

- A. персональна відповідальність за вибір
- B. контроль виконання рішення, реалізації проекту
- C. вибір здійснюють люди
- D. усі відповіді вірні

3. Теоретичною основою фінансового менеджменту є

- A. корпоративні фінанси
- B. публічні фінанси
- C. державні фінанси
- D. фінанси підприємств

4. Функції фінансового менеджменту як керуючої системи

- A. облік, синтез, регулювання, контроль
- B. облік, аналіз, планування, контроль
- C. облік, аналіз, керування, планування, дослідження, контроль
- D. облік, аналіз, планування, регулювання, контроль

5. Розробка фінансової стратегії підприємства відноситься до функції

- A. прогнозування
- B. планування
- C. моделювання
- D. проектування

6. Розробка діючої системи стимулювання реалізації прийнятих управлінських рішень в області фінансової діяльності відноситься до функції

- A. регулювання
- B. регламентування
- C. контролю
- D. проектування

7. Формування системи довгострокових цілей фінансової діяльності і вибір найбільш ефективних шляхів їхнього досягнення – це

- A. фінансова тактика
- B. фінансова стратегія
- C. фінансовий план

D. фінансовий інжиніринг

8. Тактика фінансового менеджменту полягає в

- A. маркетингових дослідженнях
- B. визначенні загального періоду формування необхідних активів
- C. інтенсивних умовах по просуванню товару
- D. вірні відповіді A та B

9. Механізм фінансового менеджменту – це

- A. система основних елементів, що регулюють процес розробки і реалізації управлінських рішень в області фінансової діяльності
- B. система важелів та технік для досягнення фінансової стійкості підприємства
- C. система елементів керування фінансовими відносинами суб'єктів господарювання
- D. система основних компонентів регулювання фінансовими відносинами на макро- та мікрорівні

10. В структуру механізму фінансового менеджменту входять

- A. державне нормативно-правове регулювання діяльності підприємства
- B. система конкретних інструментів, методів і важелів здійснення управління фінансової діяльності підприємства
- C. A та B
- D. закони та інструкції з регулювання операційної діяльності підприємства

4. Завдання

4.1. Структуруйте та заповніть у формі таблиці процес становлення і розвитку фінансового менеджменту. Охарактеризуйте основні етапи цього процесу в Україні.

4.2. Укладіть дефініцію щодо сутності поняття «фінансовий менеджмент». Сформууйте власне трактування сутності цього поняття.

Література:

1. Конспект лекцій з дисципліни «Фінанси» [Текст]: для студ. спец. 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», ступінь бакалавр / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. фінансів і банківської справи; Н.О.Слободянюк – Кривий Ріг: [ДонНУЕТ], 2017. – 208 с.

2. Фінансовий менеджмент [Текст] : навчальний посібник / За заг. редакцією д-ра екон. наук І. О. Школьник та канд. екон. наук В. М. Кремень [І. О. Школьник, В. М. Кремень, С. М. Козьменко та ін.]. – Суми, 2014. – 427 с.

3. Фінанси [Текст]: підручник / За ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. – К.: Знання, 2008. – 611 с.
4. Данилов О. Д., Серебрянський Д. М. Фінанси у запитаннях і відповідях: навч. посібник / О. Д. Данилов, Серебрянський Д. М. – 2-ге вид. перероб та допов. К. : НУДПСУ. – 2008. – С. 17- 34.
5. Романенко О.Р. Фінанси : Підручник, 4-е вид. К.: Центр учбової літератури, 2009. – С. 4-20.
6. Фінанси підприємств [Текст] : Підручник / За ред. А. М. Поддєрьогіна. – К.: КНЕУ, 2004.
7. Шелудько В. М. Фінансовий ринок : підручник. – 3-тє вид., випр. і доп. – К. : Знання-Прес, 2008.
8. Коваленко Л. О. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник / Л. О. Коваленко, Л. М. Ремньова. – 3-тє вид., випр. і доп. – К. : Знання, 2008. – 483 с
9. Крамаренко Г. О. Фінансовий менеджмент : підручник / Г. О. Крамаренко, О. Є. Чорна. – 2-е вид. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 520 с.

Тема 15. Фінансова безпека держави

Форми контролю: усне опитування, індивідуальне тестування.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.
2. Самостійно опрацюйте питання:
 1. Проблеми та перспективи формування Фондовий ринок України: проблеми та перспективи.
 2. Іноземний досвід реформування пенсійних систем.
 3. Іноземні інвестиції як важливий інструмент забезпечення економічної стабільності України.
3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Фінансова безпека держави значною мірою визначається

- A. характером формування державного та місцевих бюджетів
- B. співвідношенням грошей в офіційній і тіньовій економіці
- C. рухом валютних коштів
- D. всі відповіді вірні

2. Оперативно здійснювати аналіз фінансової безпеки різних об'єктів, попереджувати розвиток негативних тенденцій, вносити необхідні корективи як у повсякденну діяльність, так і на перспективу, прогнозувати розвиток подій дає змогу

- A. обґрунтована система індикаторів
- B. система моніторингу
- C. ефективна система аналізу та контролю
- D. система планів

3. Рівень фінансової безпеки визначають індикатори

- A. дефіцит бюджету
- B. обсяги боргів держави, рівень інфляції
- C. вартість банківських кредитів, рівень монетизації економіки
- D. всі відповіді вірні

4. В Україні функціонує трирівнева система фінансування:

- A. бюджетне фінансування, банківські кредити і непрямі інвестиції через механізми ринку капіталів
- B. бюджетне фінансування, банківські кредити і прямі інвестиції через механізми ринку капіталів
- C. бюджетні асигнування, банківські кредити й депозити і прямі інвестиції через механізми ринку капіталів
- D. бюджетні асигнування, банківські кредити і непрямі інвестиції через механізми ринку капіталів

5. Фінансова безпека держави складається з

- A. бюджетна, валютна, інвестиційна, інфляційна, цінова, курсова та боргова безпека
- B. бюджетна, валютна, інвестиційна, інфляційна, економічна, політична та боргова безпека
- C. економічна, політична, фінансова, соціальна, бюджетна, валютна, інвестиційна, курсова та боргова безпека
- D. бюджетна, політична, валютна, інвестиційна, екологічна, цінова, курсова соціально-демографічна безпека

6. До основних загроз, що впливають на рівень бюджетної безпеки, відносять

- A. падіння виробництва в основних галузях національної економіки
- B. незаконне підприємництво та угоди з валютою та валютними цінностями
- C. підвищення рентабельності і падіння збитковості господарюючих суб'єктів
- D. вірні відповіді А та В

7. Рівень внутрішньої і зовнішньої заборгованості з урахуванням вартості її обслуговування та ефективності використання внутрішніх і зовнішніх запозичень й оптимального співвідношення між ними, що не загрожує втратою суверенітету та руйнуванням вітчизняної фінансової системи – це

- A. боргова безпека держави
- B. фінансова стабільність держави
- C. економічна безпека держави
- D. борговий суверенітет держави

8. Зниження темпів інфляції викликає

- A. зменшення реального рівня відсоткових ставок та зменшення інфляційних очікувань
- B. збільшення реального рівня відсоткових ставок та зменшення інфляційних очікувань
- C. збільшення реального рівня відсоткових ставок та збільшення інфляційних очікувань
- D. зменшення реального рівня відсоткових ставок та збільшення інфляційних очікувань

9. Причини зростання питомої ваги готівки в обігу

- A. зростання номінальних грошових доходів населення
- B. вкрай низький рівень безготівкових розрахунків населення за придбані товари та надані послуги
- C. відчутне зниження темпів інфляції, що спричиняє затримку певної частини готівки на руках у населення
- D. вірні А, В

10. Загрози інвестиційній безпеці України

- A. підвищення частки прибутку у джерелах фінансування інвестицій
- B. наявність ефективних механізмів трансформації заощаджень населення в інвестиції
- C. збереження високих інвестиційних ризиків
- D. вірні відповіді А та В

4. Підготуйтеся до презентації доповіді, використовуючи мультимедійне візуальне супроводження.

Література:

1. Конспект лекцій з дисципліни «Фінанси» [Текст]: для студ. спец. 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», ступінь бакалавр / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. фінансів і банківської справи; Н.О.Слободянюк – Кривий Ріг: [ДонНУЕТ], 2017. – 208 с.

2. Бюджетна система України: проблемні питання [Текст] : монографія / [Л. А.Васютинська та ін. ; за заг. ред. В. Г. Баранової] ; Одес. нац. екон. ун-т. -Одеса : Атлант, 2013. - 251 с. : рис., табл.
3. Предборський В. А. Економічна безпека держави : монографія / В. А. Предборський ; Київський юрид. ін-т МВС Укр. – К. : Кондор, 2005.
4. Фінанси: Навчальний посібник в 2-х частинах/ [Баранова В.Г., Волохова І.С., Хомутенко В.П. та ін.] за заг. ред. Баранової В.Г. – Одеса: Атлант, 2015. – ч.1. – 344с.
5. Фінанси [Текст]: підручник / За ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. – К.: Знання, 2008. – 611 с.
6. Шкробот М. Визначення сутності поняття «фінансові ресурси». // Економічний аналіз. 2011. – Вип. 8., Ч. 1. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://econa.at.ua/Vypusk_8/p1/shkrobot.pdf
7. Бюджетна і податкова система України у запитаннях і відповідях [Текст] :навч. посіб. / [М. І. Бондар та ін.] ; Держ. навч.-наук. установа "Акад. фін.упр.". - К. : ДННУ "Акад. фін. упр.", 2012. - 333 с
8. Закон України «Про основи національної безпеки України». [Електронний ресурс] : від 19 червня 2003 р. № 964-ІУ. – Режим доступу :<<http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=964-15>>.
9. Концепція фінансової безпеки України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.u-fin.com.ua/konceptcia/008.doc
10. Методика розрахунку рівня економічної безпеки України . [Електронний ресурс]. – Режим доступу :<<http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1022.4251.0>>.

Тема 16. Міжнародні фінанси

Методи контролю: усне та письмове опитування, індивідуальне тестування.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.
2. Самостійно опрацюйте питання:
 1. Міжнародні фінанси, їх сутність та функції.
 2. Суб'єкти міжнародних фінансів та їх характеристика.
 3. Міжнародне фінансове право.
 4. Кредитна та податкова політика як складові міжнародної фінансової політики.
3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Сукупність відносин, пов'язаних зі створенням і використанням грошових коштів, необхідних для здійснення зовнішньоекономічної діяльності державами, фірмами, іншими юридичними та фізичними особами – це

- A. міжнародні активи
- B. міжнародні відносини
- C. міжнародні фінанси
- D. міжнародна діяльність

2. До фінансових операцій не відносять

- A. операції з переказу грошей
- B. інвестиційні операції
- C. спекулятивні операції
- D. немає вірної відповіді

3. Операції з переміщенням капіталу з метою його приросту – це

- A. інвестиційні фінансові операції
- B. спекулятивні фінансові операції
- C. трансформаційні фінансові операції
- D. операції з капіталом в частині хеджування

4. Не відносяться до суб'єктів міжнародних фінансових відносин

- A. уряди
- B. підприємства
- C. фізичні особи
- D. немає вірної відповіді

5. Міжнародні фінансові операції здійснюються на

- A. грошових, депозитних, валютних, інвестиційних і фондових ринках
- B. грошових, валютних і фондових ринках
- C. монетарних, депозитних, валютних, інвестиційних і фондових ринках
- D. міжнародних грошово-кредитних ринках

6. Міжнародні фінанси відображають рух суспільного продукту в грошовій формі – це прояв

- A. контрольної функції
- B. розподільної функції
- C. регулятивної функції
- D. трансформаційної функції

7. Міжнародну фінансову політику за характером заходів і рекомендацій можна поділити на

- A. довгострокову (структурну), середньострокову та поточну

- В. довгострокову (структурну) та поточну
- С. структурну та деструктурну
- Д. структурну, деструктурну, компонентну

8. Структурні зміни міжнародного фінансового механізму – це

- А. поточна міжнародна фінансова політика
- В. деструктурна міжнародна фінансова політика
- С. середньострокова міжнародна фінансова політика
- Д. довгострокова міжнародна фінансова політика

9. Складовими поточної міжнародної фінансової політики є

- А. податкова політика
- В. валютна політика
- С. бюджетна політика
- Д. вірні відповіді А та В

10. Валютна політика включає методи

- А. дисконтну та девізну політику
- В. валютні інтеграції й експорт
- С. девальвація іноземної валюти
- Д. всі відповіді вірні

4. Підготуйтеся до презентації доповіді, використовуючи мультимедійне візуальне супроводження.

Література:

1. Конспект лекцій з дисципліни «Фінанси» [Текст]: для студ. спец. 072 «Фінанси, банківська справа та страхування, ступінь бакалавр / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. фінансів і банківської справи; Н.О.Слободянюк – Кривий Ріг: [ДонНУЕТ], 2017. – 208 с.

2. Закон України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» від 30.10.1996 р. № 448/96-ВР (зі змінами та доповненнями) [Текст] // Відомості Верховної Ради України. – 1996 р. – № 51. – ст. 292.

3. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12.07.2001 р. № 2664-III (зі змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 1.

4. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.02.2006 р. № 3480-IV // Урядовий кур'єр. – 2006. – № 75. – 19 квітня.

5. Венгер В. В. Фінанси: навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл.] / В. В. Венгер. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – С. 17-24.

6. Данилов О. Д., Серебрянський Д. М. Фінанси у запитаннях і відповідях: навч. посібник / О. Д. Данилов, Серебрянський Д. М. – 2-ге вид. перероб та допов. К. : НУДПСУ. – 2008. – С. 17- 34.

7. Фінанси: Навчальний посібник / Крутова А.С., Близнюк О.П., Лачкова Л.І. та ін. – Х.: Видавництво «Лідер», 2013. – 560 с.
8. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.02.2006 р. № 3480-IV // Урядовий кур'єр від 19.04.2006. – 2006. – № 75.
9. Бойцун Н. Є. Міжнародні фінанси : навчальний посібник / Н. Бойцун, Н. Стукало. – 2-ге видання. – К. : ВД «Професіонал», 2005.
10. Міжнародні фінанси : підручник / О. І. Рогач, А. С. Філіпченко, Т. С. Шемет [та ін.]; за ред. О. І. Рогач. – К. : Либідь, 2003.
11. Боринець С. Я. Міжнародні валютно-фінансові відносини : підруч. для ВНЗ / С. Я. Боринець – 5-те вид. перероб. і доп. Рекомендовано МОН – К. : Знання, 2008.

Тема 17. Фінанси країн з розвиненою ринковою економікою. Фінанси ЄС

Форми контролю: усне опитування, понятійний диктант, індивідуальне тестування.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.
2. Самостійно опрацюйте питання:
 1. Визначте найвпливовіші міжнародні фінансові організації.
 2. Обґрунтуйте основні чинники, що визначають успішний фінансово-економічний розвиток США.
 3. Сформулюйте основні положення бюджетної стратегії США.
 4. Визначте основні характерні риси організації фінансів Японії.
 5. Роль японських ТНБ для розвитку світової фінансової системи.
 6. Особливості фінансової системи Китаю.
3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Сучасна система державних фінансів США включає в себе

- А. фінансову систему федерації; фінансову систему штатів; фінансову систему місцевих підрозділів; спеціальні фонди
- В. фінансову систему федерації; фінансову систему штатів; фінансову систему місцевих підрозділів
- С. фінансову систему федерації; фінансову систему штатів; спеціальні фонди
- Д. фінансову систему федерації; фінансову систему штатів; фінансову систему округів; спеціальні бюджетні та приватні фонди

2. Бюджетний рік федерального уряду США починається з

- A. 1 січня й завершується 31 грудня поточного року
- B. 1 вересня й завершується 30 вересня наступного року
- C. 1 жовтня й завершується 30 жовтня наступного року
- D. 1 жовтня й завершується 30 вересня наступного року

3. Дохідна частина бюджету США формується в основному за рахунок

- A. податкових і інших обов'язкових платежів - біля 90 %
- B. трансфертів -15; операцій з капіталом 5%, інше – податкові платежі
- C. позики -50%, податкові надходження -50%
- D. трансферти -15%, позики – 18%, операції з капіталом -44%, інше – податкові платежі

4. Структура податкових надходжень бюджету США

- A. 50 % податкових прибутків бюджету США дають прямі податки і збори і 50% - непрямі
- B. 40 % податкових прибутків бюджету США дають прямі податки і збори і 60 % - непрямі
- C. 70 % податкових прибутків бюджету США дають прямі податки і збори і 30 % - непрямі
- D. 90 % податкових прибутків бюджету США дають прямі податки і збори і 10 % - непрямі

5. Основний вид податків у федеральній податковій системі США

- A. податок на прибуток корпорацій
- B. прибутковий податок з населення
- C. податок на нерухомість
- D. митні платежі

6. Державний бюджет Великобританії складається з

- A. консолідованого фонду і національного фонду позик
- B. державного бюджету та місцевих бюджетів
- C. бюджету уряду та окремих регіональних фондів
- D. державного бюджету, бюджету уряду і місцевих бюджетів

7. До спеціальних фондів Франції не належать

- A. спеціальні рахунки казначейства
- B. приєднані бюджети
- C. фонди фінансово-кредитних установ
- D. немає вірної відповіді

8. Відмінні риси скандинавської моделі економічного розвитку є

- A. ринкова економіка з ефективною бюджетною децентралізацією
- B. розвинена ринкова економіка зі зрілою соціальною інфраструктурою

- C. демократія та простота ведення бізнесу
- D. мінімальна кількість податків

9. Фінансова система РФ включає в себе

A. Державну бюджетну систему та позабюджетні спеціальні фонди; державний і банківський кредит ; фонди страхування (майнового і особистого); фінанси господарюючих суб'єктів і галузей, які відносяться до децентралізованих фінансів, які використовуються для регулювання і стимулювання економіки і соціальних відносин на мікрорівні

B. Державну бюджетну систему та позабюджетні спеціальні фонди; державний і банківський кредит ; фінанси господарюючих суб'єктів і галузей, які відносяться до децентралізованих фінансів, які використовуються для регулювання і стимулювання економіки і соціальних відносин на мікрорівні

C. Державну бюджетну систему та позабюджетні спеціальні фонди; фонди страхування (майнового і особистого); фінанси господарюючих суб'єктів і галузей, які відносяться до децентралізованих фінансів, які використовуються для регулювання і стимулювання економіки і соціальних відносин на мікрорівні

D. Державну бюджетну систему та позабюджетні спеціальні фонди; державний кредит ; фонди страхування (майнового і особистого); фінанси господарюючих суб'єктів і галузей, які відносяться до децентралізованих фінансів, які використовуються для регулювання і стимулювання економіки і соціальних відносин на мікрорівні

10. Міністерство США в області контролю фінансової діяльності виконавчої влади контролює і консультує діяльність

- A. Апарату управління президента США
- B. Штабу президента США
- C. Адміністративно-бюджетного управління Апарату президента США
- D. президента США

Література:

1. Конспект лекцій з дисципліни «Фінанси» [Текст]: для студ. спец. 072 «Фінанси, банківська справа та страхування , ступінь бакалавр / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. фінансів і банківської справи; Н.О.Слободянюк – Кривий Ріг: [ДонНУЕТ], 2017. – 208 с.

2. Рязанова Н. С. Міжнародні фінанси: Навч.-мет. пос. для сам вивч. дисц. – К.: КНЕУ, 2001. – 119 с.

3. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12.07.2001 р. № 2664-III (зі змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 1.

4. Миргородська Л. О. Фінансові системи зарубіжних країн: Навч. посіб. / Л. О. Миргородська. – К.: ЦУЛ, 2008.

5. Юхименко П. І., Федосов В. М., Лазебник Л. Л. та ін. Теорія фінансів: Підручник / За ред. проф. В. М. Федосова, С. І. Юрія. —К.: Центр учбової літератури, 2010. – С. 4-57.
6. Фінанси: Навчальний посібник / Крутова А.С., Близнюк О.П., Лачкова Л.І. та ін. – Х.: Видавництво «Лідер», 2013. – 560 с.
7. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2003. – 554 с.
8. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.02.2006 р. № 3480-IV // Урядовий кур'єр від 19.04.2006. – 2006. – № 75.
9. Бойцун Н. Є. Міжнародні фінанси : навчальний посібник / Н. Бойцун, Н. Стукало. – 2-ге видання. – К. : ВД «Професіонал», 2005.
10. Міжнародні фінанси : підручник / О. І. Рогач, А. С. Філіпченко, Т. С. Шемет [та ін.]; за ред. О. І. Рогач. – К. : Либідь, 2003.
11. Боринець С. Я. Міжнародні валютно-фінансові відносини : підруч. для ВНЗ / С. Я. Боринець – 5-те вид. перероб. і доп. Рекомендовано МОН – К. : Знання, 2008.

Навчальне видання

Слободянюк Наталя Олександрівна, д.е.н., доцент
Янковський Валерій Андрійович, асистент

Кафедра фінансів та банківської справи

ФІНАНСИ

Методичні рекомендації для вивчення дисципліни

Формат 60×84/8. Ум. др. арк. 3,21
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського
50042, Дніпропетровська обл.,
м. Кривий Ріг, вул. Курчатова, 13.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4929 від 07.07.2015 р